

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خبر قرآن

با ذکر امام زمان علیه السلام

سید محسن حسینی * حاد فرج پور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وصلی الله علی محمد وآله الطاهرين
سيما بقية الله الاعظم عليه السلام

حَمْدٌ قَدِيمٌ

بِأَذْكَرِ أَمَامِ زَمَانٍ عَالِيَةٍ

کاری از مؤسسه علمی-فرهنگی موعود ثقلین

- * عنوان کتاب: ختم قرآن با ذکر امام زمان علیه السلام
- * به اهتمام: سید محسن حسینی و حامد فرج پور
- * مدیر هنری: محمد عباس زاده
- * صفحه آرا: لیلا بزرگر
- * تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- * نوبت چاپ: دوم، زمستان ۱۴۰۳

قم: خیابان گلستان، روبروی کوچه
دوازدهم، پلاک ۱۸۳، مؤسسه موعود ثقلین
۰۹۱۹۱۶۰۷۶۱۶   moudethgalain

سرشناسه: سید محسن حسینی - حامد فرج پور - گردآورنده
عنوان: ختم قرآن با ذکر امام زمان علیه السلام / به اهتمام سید محسن
حسینی و حامد فرج پور؛ با همکاری [مؤسسه علمی - فرهنگی
موعود ثقلین]

مشخصات نشر: قم: اعلام التقی، ۱۴۰۳

مشخصات ظاهری: ۸۹ ص.

ISBN: 978-622-87556-9-4

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۸۹]: همچنین به صورت زیرنویس

موضوع: قرآن - برگزیده‌ها - ترجمه‌ها

Qur'an - Selections -- Translations

موضوع: محمد بن حسن رضی الله عنه، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق. - در قرآن

Muhammad ibn Hasan, Imam XII - In the Quran

موضوع: محمد بن حسن رضی الله عنه، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق. -

احادیث

Muhammad ibn Hasan, Imam XII - Hadiths

موضوع: احادیث شیعه قرن ۱۴

۲۰th century - Hadith (Shiites) - Texts

موضوع: تفاسیر شیعه قرن ۱۴

۲۰th century - Qur'an - Shiite hermeneutics

شناسه افزوده: مؤسسه علمی - فرهنگی موعود ثقلین

رده بندی کنگره: BP ۵۹/۹

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۱۲

شماره مدرک: ۹۸۷۸۵۲۷

فهرست مطالب

جزء شانزدهم -----	۵۳	مقدمه -----	۷
جزء هفدهم -----	۵۵	جزء اول -----	۹
جزء هجدهم -----	۵۷	جزء دوم -----	۱۱
جزء نوزدهم -----	۶۷	جزء سوم -----	۱۳
جزء بیستم -----	۷۱	جزء چهارم -----	۱۷
■ آزمون چهارم -----	۷۳	جزء پنجم -----	۱۹
جزء بیست و یکم -----	۷۵	■ آزمون اول -----	۲۳
جزء بیست و دوم -----	۷۷	جزء ششم -----	۲۵
جزء بیست و سوم -----	۸۱	جزء هفتم -----	۲۷
جزء بیست و چهارم -----	۸۳	جزء هشتم -----	۲۹
جزء بیست و پنجم -----	۸۵	جزء نهم -----	۳۳
■ آزمون پنجم -----	۸۷	جزء دهم -----	۳۵
جزء بیست و ششم -----	۸۹	■ آزمون دوم -----	۳۷
جزء بیست و هفتم -----	۹۱	جزء یازدهم -----	۳۹
جزء بیست و هشتم -----	۹۳	جزء دوازدهم -----	۴۱
جزء بیست و نهم -----	۹۵	جزء سیزدهم -----	۴۳
جزء سی ام -----	۹۷	جزء چهاردهم -----	۴۷
■ آزمون ششم -----	۹۹	جزء پانزدهم -----	۴۹
فهرست منابع -----	۱۰۱	■ آزمون سوم -----	۵۱

مقدمه

رسول خدا ﷺ در میان مردم دو میراث گران بها به جا گذاشت تا امت ایشان با بهره‌مندی از آن دو میراث، مسیر هدایت را ادامه داده و از آن خارج نشوند؛ یکی قرآن و دیگری عترت و اهل بیت ﷺ. آن جناب فرمود: این دو تا روز قیامت از هم جدا نخواهند شد. قرآن و اهل بیت ﷺ هر دو، تا امروز امتداد دارند و امروز تنها باقی مانده خدا (بقیة الله) و آخرین امانتی از عترت رسول خدا ﷺ وجود مقدس ولی دوران و امام حی زمان حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه است. در منابع دینی همواره تأکید شده است تا نسبت به شناخت و معرفت لازم در مورد امام عصر و زمانمان تلاش کنیم. رسول خدا ﷺ بارها فرمود:

«مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً»^۱.

هر که بدون شناخت امام زمان خویش از دنیا برود، به مرگ جاهلی (غیر مسلمانی) از دنیا رفته است.

یکی از بهترین راه‌های شناخت امام عصر عجل الله تعالی فرجه، شناخت ایشان در پرتو آیات قرآن کریم است. در بهار قرآن یعنی ماه مبارک رمضان و هنگام ختم قرآن می‌توانیم بیشترین بهره را در این زمینه ببریم. در کتاب حاضر ۳۰ آیه از آیات قرآن در مورد حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه را مطرح نموده و سپس به بیان یکی از احادیث وارد شده از جانب اهل بیت عجل الله تعالی فرجه در تفسیر آیه مربوطه پرداخته‌ایم. اینگونه در هر روز، جزء قرآن مربوط به آن روز قرائت می‌شود و سپس آیه‌ای از همان جزء که در کتاب برگزیده شده و درباره وجود مقدس امام زمان عجل الله تعالی فرجه است خوانده می‌شود. سپس ترجمه آیه و یک حدیث تفسیری برای همان آیه ذکر شده است. همچنین در هر جزء با الهام از آیه و حدیث مربوطه نکته‌ای جهت استفاده بیشتر و بهتر معارف و حیانی بیان شده است.

امیدواریم با استفاده از فرصت ماه مبارک رمضان و نورانیت قرآن کریم بتوانیم به بیشترین بهره معرفتی و تقرب و نزدیکی نسبت به وجود مقدس ولی دوران و امام حی زمان عجل الله تعالی فرجه دست پیدا کرده و سپس در مسیر محبت و ارتباط قلبی با آن بزرگوار قدم برداریم. آن امامی که طبق بیان مفسران قرآن یعنی اهل بیت عجل الله تعالی فرجه تنها با ظهور اوست که عالم بشریت روی امنیت، آرامش، رفاه، عدالت، سلامتی و دیگر زیبایی‌ها را خواهد دید. همواره و به صورت ویژه در شب‌های با عظمت قدر، عاجزانه و همراه با تضرع و استغاثه از آستان خدای متعال بخواهیم به حرمت آیات قرآن و این ماه مبارک، هر چه زودتر فرج ولی اش امام زمان عجل الله تعالی فرجه را برساند.

جزء اول

﴿ذَلِكَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ . الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ﴾
در [حَقَائِقِ] این کتاب [با عظمت] هیچ شکی نیست؛ سراسرش برای
پرهیزکاران هدایت است. آنان که به غیب ایمان می آورند...

| «بقره / ۲» |

سَأَلْتُ الصَّادِقَ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «الْم. ذَلِكَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ
هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ» فَقَالَ الْمُتَّقُونَ شَيْعَةُ عَلِيِّ عليه السلام وَالْغَيْبُ
فَهُوَ الْحُجَّةُ الْغَائِبُ!

از امام صادق عليه السلام از تفسیر این آیه پرسش نمودم که: الم ذَلِكَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ
هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ. فرمود: «متقین» شیعیان علی عليه السلام هستند و
«غیب» همان حجت غائب است.

* غیبت امام زمان عليه السلام به معنای تعطیلی امامت، یا اینکه
امام در میان ما حضور ندارد یا نمی‌توانیم از هدایتگره او
بهرمند شویم نیست. امام غائب تمام شئونات و امور که
امامان معصوم عليهم السلام پیش از دوره غیبت داشته‌اند را داراست.
حاضر است اما ظاهر نیست، در میان ما رفت و آمد دارد
اما در پس پرده غیبی است که یا او را نمی‌بینیم یا می‌بینیم ولی او را
نمی‌شناسیم. خود را از برکات حضورش محروم نکنیم.

جزء دوم

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ
الْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ﴾

و بی تردید شما را به چیزی اندک از ترس و گرسنگی و کاهش بخشی از اموال و کسان و محصولات [باقی یا ثمرات باغ زندگی از زن و فرزند] آزمایش می‌کنیم و صبرکنندگان را بشارت ده.

| بقره / ۱۵۵ |

قال الصادق عليه السلام: إِنَّ قَدَامَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَامَاتٌ بَلَوَى مِنَ اللَّهِ تَعَالَى لِعِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ قُلْتُ وَمَا هِيَ قَالَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ - وَ لَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ وَ الثَّمَرَاتِ وَ بَشِيرِ الصَّابِرِينَ قَالَ لَنَبْلُوَنَّكُمْ يَعْني الْمُؤْمِنِينَ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ مِنْ مُلُوكِ بَنِي فُلَانٍ فِي آخِرِ سُلْطَانِهِمْ - وَ الْجُوعِ بَعْلَاءِ أَسْعَارِهِمْ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ فَسَادِ التِّجَارَاتِ وَ قِلَّةِ الْفُضْلِ فِيهَا - وَ الْأَنْفُسِ قَالَ مَوْتُ ذَرِيْعٍ - وَ الثَّمَرَاتِ قِلَّةُ زَرْعٍ مَا يُزْرَعُ وَ قِلَّةُ بَرَكَةِ الثَّمَارِ - وَ بَشِيرِ الصَّابِرِينَ عِنْدَ ذَلِكَ مَخْرُوجِ الْقَائِمِ عليه السلام!

امام صادق عليه السلام فرمود: پیش از قیام حضرت مهدی عليه السلام، نشانه‌هایی است که امتحانی از جانب خداوند متعال برای بندگان مؤمنش می‌باشد. راوی می‌گوید: به حضرت عرض کردم: آن نشانه‌ها چیست؟ حضرت فرمود: فرمایش خداوند است که «وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ». حضرت فرمود: «آزمایش می‌کنیم» یعنی مؤمنان را، «به چیزی اندک از

ترس» یعنی از پادشاهانی از بنی فلان در اواخر سلطنتشان، «و گرسنگی» به خاطر گرانی کالاهایشان، «و کاهش بخشی از اموال» یعنی بی‌فایده بودن تجارت‌ها و کم بودن سود آن، «و کسان» یعنی مرگ‌های زودهنگام، «و محصولات» یعنی کم بودن سود چیزهایی که کاشته می‌شود و کم بودن برکت میوه‌ها، «و صبرکنندگان را بشارت ده» یعنی به هنگام قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف.

* امروزه کم و بیش بعضی از نشانه‌هایی که در این روایت بیان شده به چشم می‌آید. از آن جا که خدای متعال بخشنده و مهربان است، بی‌اثیم با دعای همگانی عاجزانه از بارگاه الهی بخواهیم تا این نشانه‌ها سخت اعم از بیماری، گرسنگی و فقر، مرگ‌ها سریع و ناگهان، گرانی و کم محصولی و دیگر بلایا و مشکلات و سختی‌ها را هر چه زودتر با فرج امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از جامعه بشری دفع کند.

جزء سوم

﴿أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ
وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾

پیامبر به آنچه از پروردگارش به او نازل شده ایمان آورده و مؤمنان همگی به
خدا و فرشتگان و کتاب‌ها و پیامبرانش ایمان آورده‌اند [و بر اساس ایمان استوارشان
گفتند: ما میان هیچ یک از پیامبران او فرق نمی‌گذاریم و گفتند: شنیدیم و
اطاعت کردیم، پروردگارا! آمرزشت را خواهیم و بازگشت به سوی توست.

| بقره / ۲۸۵ |

قال رسول الله ﷺ: سَمِعْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي إِلَى السَّمَاءِ قَالَ الْعَزِيزُ جَلَّ شَنَاؤُهُ
أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ قُلْتُ وَالْمُؤْمِنُونَ قَالَ صَدَقْتَ يَا مُحَمَّدُ
مَنْ خَلَفْتَ لِأُمَّتِكَ قُلْتُ خَيْرَهَا قَالَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُلْتُ نَعَمْ يَا
رَبِّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَطَّلَعْتُ عَلَى الْأَرْضِ أَطَّلَعْتُ عَلَى الْأَرْضِ أَطَّلَعْتُ عَلَيْهَا فَاخْتَرْتُكَ مِنْهَا فَشَقَقْتُ
لَكَ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِي فَلَا أُذْكَرُ فِي مَوْضِعٍ إِلَّا وَدُكِرْتَ مَعِي فَأَنَا الْمُحْمُودُ وَ
أَنْتَ مُحَمَّدٌ ثُمَّ أَطَّلَعْتُ الثَّانِيَةَ فَاخْتَرْتُ مِنْهَا عَلِيًّا وَ شَقَقْتُ لَهُ اسْمًا مِنْ
أَسْمَائِي فَأَنَا الْأَعْلَى وَ هُوَ عَلِيٌّ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي خَلَقْتُكَ وَ خَلَقْتُ عَلِيًّا وَ فَاطِمَةَ
وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ مِنْ شَبَحِ نُورٍ مِنْ نُورِي وَ عَرَضْتُ وَ لَايَتَّكُمُ عَلَى أَهْلِ
السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ فَتَنْ قَبْلَهَا كَانَ عِنْدِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَنْ جَدَّهَا

كَانَ عِنْدِي مِنَ الْكَافِرِينَ يَا مُحَمَّدُ لَوْ أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي عَبْدَنِي حَتَّى
يَنْقَطِعَ وَيَصِيرَ مِثْلَ الشَّنِّ الْبَالِي ثُمَّ أَتَانِي جَاحِدًا بَوْلَايَتِكُمْ مَا غَفَرْتُ لَهُ
حَتَّى يُقَرَّ بَوْلَايَتِكُمْ يَا مُحَمَّدُ أَتُحِبُّ أَنْ تَرَاهُمْ قُلْتُ نَعَمْ يَا رَبِّ فَقَالَ التَّفِثْ
عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ فَالتَّفِثْتُ فَإِذَا أَنَا بِعَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ
وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرَ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْمُهْدِي عليه السلام فِي
صَحْصَاحٍ مِنْ نُورِ قِيَامٍ يُصَلُونَ وَ الْمُهْدِي فِي وَسْطِهِمْ كَأَنَّهُ كَوْكَبٌ
دُرِّيٌّ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ هَؤُلَاءِ الْحُجَجُ وَ هَذَا الثَّائِرُ مِنْ عِشْرَتِكَ يَا مُحَمَّدُ وَ عِزَّتِي
وَ جَلَالِي إِنَّهُ الْحُجَّةُ الْوَاجِبَةُ لِأَوْلِيَائِي وَ الْمُنتَقِمُ مِنْ أَعْدَائِي^۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرمود: شی که مرا به آسمانها بردند، خداوند به من فرمود:
«پیامبر به آنچه از پروردگارش به او نازل شده ایمان آورده» و من گفتم: «مؤمنان
همگی به خدا ایمان آورده اند» خداوند فرمود: راست گفتمی ای محمد! حال بگو که
چه کسی را در امت جانشین خود قرار دادی؟ گفتم: بهترین ایشان را. خداوند
فرمود: علی بن ابی طالب را؟ گفتم: آری. فرمود: ای محمد! خوب به زمین نگاه
کردم و از روی زمین تو را برگزیدم و نامی را که مشتق از نامهای من بود برای
برگزیدم و در هیچ جایی نام من ذکر نمی شود مگر آن که نام تو نیز با من ذکر
شود و من محمود «مورد ستایش» هستم و تو محمد «ستایش شده» هستی، سپس
دوباره به زمین نگاه کردم و علی را برگزیدم و نامی را که مشتق از نامهای من
بود، برایش برگزیدم، بنابراین من اعلی «برترین» و او علی «والا» است. ای محمد
به راستی که تو و علی و فاطمه و حسن و حسین و ائمه علیهم السلام را که از نسل اویند
از اصل نور خود آفریدم و ولایت شما را بر اهل آسمانها و زمینها عرضه داشتم
و هر آن کسی که آن را بپذیرد نزد من از مؤمنین می باشد؛ و هر آن کس که آن
را انکار کند از کافرین می باشد. ای محمد! اگر بنده ای از بندگاتم مرا عبادت
کند تا جایی که به مانند مَشْكِ کهنه ای شود، سپس نزد من بیاید در حالی که

۱. غیبت طوسی ص ۱۴۸.

منکر ولایت شماست، تا زمانی که به ولایت شما اقرار نکند، او را نخواهم بخشید. ای محمد، دوست داری که آنان را ببینی؟ گفتم: آری. به من فرمود: به سمت راست عرش نگاه کن. من هم رو به آن سو کردم و دیدم علی را و فاطمه و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن بن علی و مهدی علیه السلام را که در دریایی از نور ایستاده‌اند و نماز می‌خوانند و مهدی در میان ایشان مانند ستاره‌ای بسیار درخشان و مرواریدوار است. خداوند فرمود: ای محمد! اینان حجت‌های من هستند و مهدی قیام‌کننده‌ای است از خاندان تو، به عزت و شکوهم سوگند، مهدی حجتی است که اعتقاد و اطاعت او برای دوستاتم واجب است و اوست انتقام‌گیرنده از دشمنان من.

* نور حضرت مهدی علیه السلام در میان انوار امامان، مروارید گونه و مانند ستاره‌ای درخشان است، اوست که با آمدنش انتقام همه ظلم و ستم‌ها گرفته می‌شود و حق داران به ایشان بازمی‌گردد. اگر ما نیز آرزوی رسیدن چنین دوران زیبایی را داریم بایستی دستانمان را به آسمان بالا برده و از خدای متعال رسیدن این روزهای زیبا را درخواست کنیم.

جزء چهارم

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا
وَ اتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ».

ای اهل ایمان! [در برابر حوادث] شکیبایی کنید و دیگران را هم به شکیبایی توصیه کنید و با یکدیگر [چه در حال آسایش چه در بلا و گرفتاری] پیوند و ارتباط برقرار کنید و از خدا پروا نمایید تا رستگار شوید.

آل عمران / ۲۰۰

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ عليه السلام فِي مَعْنَى قَوْلِهِ تَعَالَى - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَ صَابِرُوا وَ رَابِطُوا قَالَ اصْبِرُوا عَلَى آدَاءِ الْفَرَائِضِ وَ صَابِرُوا عَدُوَّكُمْ وَ رَابِطُوا إِمَامَكُمْ الْمُنْتَظَرِ^۱.

درباره این فرمایش خدای تعالی که می فرماید: «اصْبِرُوا وَ صَابِرُوا وَ رَابِطُوا» از امام باقر علیه السلام روایت شده که آن حضرت فرمود: یعنی صبر کنید بر انجام واجبات الهی و پایداری کنید در برابر دشمنان و با امامی که در انتظارش هستید در ارتباط باشید [یا مراقب او باشید].».

* شایسته است چند دقیقه‌ای با امام زمان خویش گفتگو کنیم، نسبت به او ابراز محبت و دلتنگی نموده و همچنین حاجات خویش را از او بطلبیم، چرا که او همیشه متوجه ما و به یاد ماست.

جزء پنجم

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا»

ای اهل ایمان! از خدا اطاعت کنید و از پیامبر و صاحبان امر خودتان [که امامان از اهل بیت اند] اطاعت کنید و اگر درباره چیزی نزاع داشتید، اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید، آن را به خدا و پیامبر ارجاع دهید؛ این کار برای شما بهتر و از نظر عاقبت نیکوتر است.

| نساء / ۵۹ |

سَلِيمُ بْنُ قَيْسٍ الْهَلَالِيُّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا عليه السلام يَقُولُ... قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَنْ شُرَكَائِي مِنْ بَعْدِي قَالَ الَّذِينَ قَرَّبْتَهُمْ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِنَفْسِهِ وَ بِي فَقَالَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ الْآيَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَنْ هُمْ قَالَ الْأَوْصِيَاءُ مَعِيَ إِلَى أَنْ يَرِدُوا عَلَيَّ الْحَوْضَ كُلُّهُمْ هَادٍ مُّهْتَدٍ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَهُمْ هُمْ مَعَ الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنَ مَعَهُمْ لَا يُفَارِقُهُمْ وَلَا يُفَارِقُونَهُ بِهِمْ تُنْصَرُ أُمَّتِي وَ بِهِمْ يُنْظَرُونَ وَ بِهِمْ يُدْفَعُ عَنْهُمْ الْبَلَاءُ وَ يُسْتَجَابُ دُعَاؤُهُمْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمِّهِمْ لِي فَقَالَ ابْنِي هَذَا وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ الْحَسَنِ ثُمَّ ابْنِي هَذَا وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ ابْنُ لَهُ يُقَالُ لَهُ عَلِيٌّ وَ سَيُولَدُ فِي حَيَاتِكَ فَأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ ثُمَّ تَكْبِلْهُ اثْنَيْ عَشَرَ فَقُلْتُ

بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمَّيْتُمْ لِي رَجُلًا فَرَجُلًا فَسَمَّاهُمْ رَجُلًا رَجُلًا
 فِيهِمْ وَاللَّهِ يَا أَخَا بَنِي هِلَالٍ مَهْدِيٌّ أُمَّهُ مُحَمَّدٌ الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ
 عَدْلًا كَمَا مِلْتُمْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِفُ مَنْ يُبَايِعُهُ بَيْنَ الرُّكْنِ وَ
 الْمَقَامِ وَ أَعْرِفُ أَسْمَاءَ آبَائِهِمْ وَ قَبَائِلِهِمْ^۱.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: از رسول خدا صلی الله علیه و آله سوال کردم: ای رسول خدا! شریکان
 بعد از من [در امامت] چه کسانی هستند؟ فرمود: کسانی که خداوند نام آن‌ها را
 در کنار نام خود و نام من قرار داده و سپس فرمود: «أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
 وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» یعنی امامان علیهم السلام. عرض کردم: ای رسول خدا! منظور از ائمه
 چه کسانی‌اند؟ فرمود: اوصیای من که تمام آن‌ها تا آن زمان که در کنار حوض
 بر من وارد شوند، هدایت کننده و هدایت شده‌اند و رفتار کسانی که آن‌ها را
 خوار و تحقیر می‌کنند، ضرری به ایشان نمی‌رساند. اوصیا با قرآنند و قرآن همراه
 آن‌ها. قرآن آن‌ها را تنها نمی‌گذارد و آن‌ها نیز قرآن را. تنها به واسطه ایشان (اوصیا)
 ، امت من یاری شده و باران رحمت الهی بر آنان می‌بارد و تنها به خاطر وجود
 آن‌هاست که عذاب از امت من دور و دعایشان مستجاب می‌شود. عرض کردم:
 ای رسول خدا! نام آن‌ها را بگو! فرمود: این پسر و دستش را بر سر حسن علیه السلام قرار
 داد، و این پسر و دستش را بر سر حسین علیه السلام گذاشت و سپس پسر او که علی
 نام دارد و در زمان حیات تو متولد می‌شود؛ پس سلام مرا به او برسان، و بعد از او
 بقیه دوازده امام که از نسل علی بن حسین علیه السلام . عرض کردم: پدر و مادرم فدای
 شما، نام آن‌ها را برآیم بگو. سپس نام تک تک آن‌ها را گفتم. به خدا سوگند، ای
 برادر بنی هلال، مهدی امت محمد نیز جزو این امامان است، همان که زمین را پر
 از عدل و داد خواهد کرد بعد از آن که از ظلم و ستم پر می‌شود، به خدا سوگند
 من تمام کسانی را که در میان رکن و مقام با او بیعت می‌کنند می‌شناسم و نام
 آن‌ها و نام پدران و قبائلشان را نیز می‌دانم.

۱ کمال الدین ج ۱ ص ۲۸۵.

* قرآن همراه امام زمان علیه السلام و امام زمان علیه السلام همراه قرآن است، امروزه باران رحمت الهی به برکت او بر ما می بارد، عذاب به واسطه او از ما دور شده و دعای مان به واسطه آن جناب مستجاب می شود. شایسته این است که ما نیز به یاد او بوده و در راه کسب محبتش و سپاس از نعمت هایی که به واسطه او به ما می رسد برآئیم.

آزمون اول

جزء اول

کدام گزینه درست نیست؟

- امام در زمان غیبت در میان ما حضور ندارند.
- امام معصوم در زمان غیبت تمام شئون امامت را دارا هستند.
- هدایتگری امام در زمان غیبت نیز پابرجاست.
- غیبت به معنای تعطیلی امامت نیست.

جزء دوم

طبق روایتی که ذیل آیه ۱۵۵ سوره بقره (وَلْتَبْلُوْنَكُمْ بِشَىْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَ الْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ وَ الثَّمَرَاتِ وَ بَشِيرِ الصَّابِرِيْنَ) ذکر شد این امتحان‌های الهی متوجه چه کسانی است؟

- مؤمنان
- منافقان
- کافران
- همه انسان‌ها

جزء سوم

با توجه به روایتی نورانی از رسول خدا ﷺ که ذیل آیه ۲۸۵ بقره ذکر شد کدام گزینه نادرست است؟

- هر کس از اهل آسمان‌ها و زمین‌ها ولایت اهل بیت علیهم‌السلام را بپذیرد از مؤمنین است.
- اگر بنده‌ای تا جایی خدا را عبادت کند که مانند مشک کهنه‌ای گردد اما منکر ولایت اهل بیت علیهم‌السلام باشد خدا او را نخواهد بخشید.

- امام حسین علیه السلام در میان اهل بیت علیهم السلام در سمت راست عرش همچون ستاره‌ای بسیار درخشان و مرواریدوار می‌درخشیدند.
- اطاعت حضرت مهدی بر دوستان خدا واجب است و او انتقام‌گیرنده از دشمنان خداست.

جزء چهارم

با توجه به روایت نورانی از امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه ۲۰۰ سوره آل عمران؛ اصبروا یعنی صبر کنید بر ..... و صابروا یعنی .....
 و رابطوا یعنی .....

- انجام واجبات - پایداری کنید در برابر دشمنان - با امامی که منتظرش هستید در ارتباط باشید.
- ترک محرمات - پایداری کنید در برابر دشمنان - مراقب و متوجه امامی که در انتظارش هستید باشید.
- انجام نماز - یکدیگر را به صبر توصیه کنید - از اسلام و مسلمین محافظت کنید.
- انجام واجبات - یکدیگر را به صبر توصیه کنید - متوجه مرزبانان باشید.

جزء پنجم

طبق فرموده رسول خدا صلی الله علیه و آله در تبیین آیه ۵۹ سوره نساء چه ویژگی‌هایی برای امامان دوازده گانه بعد از خود ذکر فرموده اند؟
 ایشان با قرآن هستند و قرآن با ایشان است و هیچ کدام دیگری را رها نمی‌کند.

- امامان امت پیامبر صلی الله علیه و آله از سوی خدا یاری خواهند شد.
- به وسیله امامان عذاب از امت پیامبر دفع می‌شود.
- همه موارد

﴿وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾

و هیچ یک از اهل کتاب نیست مگر آنکه پیش از مرگش به رسول خدا ایمان
می آورد و رسول خدا روز قیامت بر آنان گواه است.

| نساء / ۱۵۹ |

شهر بن حوشب قال قال لي الحجاج بأن آية في كتاب الله قد أعطيني، فقلت
أيها الأمير آية آية هي فقال قوله «وإن من أهل الكتاب إلا ليؤمننَّ به قبل
موته» و الله إنني لأمرُّ باليهوديِّ والنصرانيِّ فيضربُ عنقه ثم أرمقه بعيني - فما
أراه يحركُ شفتيه حتى يحمد، فقلتُ أصلح الله الأمير ليس على ما تأولت، قال
كيف هو قلتُ إن عيسى ينزل قبل يوم القيامة إلى الدنيا - فلا يبقى أهل ملَّة
يهوديِّ ولا نصرانيِّ إلا آمنَ به قبل موته ويصلي خلف المهديِّ، قال ويحك أني
لك هذا ومن أين جئت به، فقلتُ حدَّثني به محمدُ بنُ عليِّ بنِ الحسينِ بنِ عليِّ
بنِ أبي طالبٍ ع، فقال جئت بها والله من عين صافية.

شهر بن حوشب نقل کرده که: حجاج^۲ به من گفت: همانا فهم آیه ای از قرآن، مرا
ناتوان کرده. گفتم: ای امیر! کدام آیه؟ گفت: قول خدای تعالی «وَإِنْ مِنْ أَهْلِ

۱. تفسیر قمی، ج ۱، ص: ۱۵۸

۲. حجاج بن یوسف ثقفی، حاکم خون خوار اموی

الْكِتَابِ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ» «اهل كتاب نیز قبل از مرگشان به رسول خدا ایمان خواهند آورد»، به خدا سوگند که من دستور می‌دهم که یهودی و نصرانی را گردن می‌زنند و آن‌گاه به چشم خود به آن‌ها خیره می‌شوم و نمی‌بینم که لبانش به شهادت گفتن، تکان بخورد تا آن که جان می‌دهند. گفتم: امیر پاینده باد. این گونه که برداشت کرده‌ای نیست. گفت: پس چگونه است؟ گفتم: عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ پیش از روز قیامت به دنیا باز می‌گردد و هیچ یهودی یا پیرو دین دیگری نمی‌ماند، مگر پیش از مرگش به رسول خدا ایمان می‌آورد و عیسی نیز پشت سر مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ به نماز می‌ایستد. حجاج گفت: زنده باد، از کجا این را می‌دانی؟ چه کسی به تو گفته است؟ گفتم: این حدیث را محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب عَلَيْهِمُ السَّلَامُ (امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ) فرموده است. حجاج گفت: به خدا سوگند که آن را از چشمه‌ای زلال آورده‌ای.

* در هنگام ظهور همه امت‌ها و ملت‌ها حتی یهودیان و مسیحیان به تبعیت از حضرت عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ به امام زمان ما حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ ایمان آورده و از ایشان اطاعت می‌کنند. شایسته است قدر امام خویش را بیش از پیش شناخته و هر چه زودتر در مسیر شناخت و تبعیت و محبت از او گام برداشته و هر چه بیشتر ظهورش را از خدای متعال طلب کنیم.

جزء هفتم

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضَيْتُ لَكُمْ

الْإِسْلَامَ دِينًا﴾

امروز [با نصب علی بن ابی طالب امامت] دینتان را برای شما کامل و نعمتم را بر شما تمام کردم و اسلام را برایتان به عنوان دین پسندیدم.

| مائده / ۳ |

قال رسول الله ﷺ يوم الغدير: مَعَاشِرَ النَّاسِ التُّورُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي مَسْئَلِكُمْ ثُمَّ فِي عَلِيٍّ - ثُمَّ فِي النَّسْلِ مِنْهُ إِلَى الْقَائِمِ الْمُهَدِّيِّ الَّذِي يَأْخُذُ بِحَقِّ اللَّهِ وَبِكُلِّ حَقٍّ هُوَ لَنَا!

رسول خدا ﷺ در روز غدیر فرمود: هان ای مردمان! نورا از سوی خداوند ﷻ در جان من، سپس در جان علی بن ابی طالب ﷺ، آن گاه در نسل او تا مهدی قائم ﷺ که حق خدا و حق هر مؤمنی را باز می‌ستانند، جریان یافته است.

* کامل شدن دین در روز غدیر با اعلام امامت هر دوازده امام از سوی خدای متعال و توسط رسول خدا ﷺ انجام شد. امروزه که در دوره امامت امیر غدیر دوران مولاایمان صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف زندگی می‌کنیم، شایسته است در روز غدیر با امام زمان خویش حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بیعت کنیم و همواره متوجه امام حاضر خویش باشیم.

جزء هشتم

﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضِعُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ. قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ﴾
اشراف و سران قوم (حضرت صالح) که تکبر و سرکشی می‌ورزیدند به مستضعفانی که ایمان آورده بودند، گفتند: آیا شما یقین دارید که صالح از سوی پروردگارش فرستاده شده؟ گفتند: به طور یقین ما به آیینی که [از سوی خدا] بر او فرستاده شده مؤمنیم. مستکبران گفتند: ما به آیینی که شما به آن ایمان آوردید، کافریم!

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: إِنَّ صَالِحًا غَابَ عَنْ قَوْمِهِ زَمَانًا وَ كَانَ يَوْمَ غَابَ عَنْهُمْ كَهَلًا مُبَدَّحَ الْبُطْنِ حَسَنَ الْجِسْمِ وَافِرَ اللَّحْيَةِ خَمِيصَ الْبُطْنِ خَفِيفَ الْعَارِضَيْنِ مُجْتَمِعًا رُبْعَةً مِنَ الرِّجَالِ فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى قَوْمِهِ لَمْ يَعْرِفُوهُ بِصُورَتِهِ فَرَجَعَ إِلَيْهِمْ وَ هُمْ عَلَى ثَلَاثِ طَبَقَاتٍ طَبَقَةٌ جَاهِدَةٌ لَا تَرْجِعُ أَبَدًا وَ أُخْرَى شَاكَّةٌ فِيهِ وَ أُخْرَى عَلَى يَقِينٍ فَبَدَأَ عليه السلام حَيْثُ رَجَعَ بِالطَّبَقَةِ الشَّاكَّةِ فَقَالَ لَهُمْ أَنَا صَالِحٌ فَكَذَّبُوهُ وَ شَتَمُوهُ وَ زَجَرُوهُ وَ قَالُوا بَرِيءٌ اللَّهُ مِنْكَ إِنَّ صَالِحًا كَانَ فِي غَيْرِ صَوْرَتِكَ قَالَ فَأَتَى الْجُهَادَ فَلَمْ يَسْمَعُوا مِنْهُ الْقَوْلَ وَ نَفَرُوا مِنْهُ أَشَدَّ النَّفُورِ ثُمَّ انْطَلَقَ إِلَى الطَّبَقَةِ الثَّلَاثَةِ وَ هُمْ أَهْلُ الْيَقِينِ فَقَالَ لَهُمْ أَنَا صَالِحٌ فَقَالُوا أَحْبَرْنَا خَبْرًا لَا نَشْكُ فِيكَ مَعَهُ أَتَاكَ صَالِحٌ فَإِنَّا لَا نَمْتَرِي أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الْخَالِقِ يَنْقُلُ وَ يُحَوِّلُ فِي أَيِّ صُورَةٍ شَاءَ وَ

قَدْ أَخْبَرْنَا وَ تَدَارَسْنَا فِيمَا بَيْنَنَا بِعَلَامَاتِ الْقَائِمِ إِذَا جَاءَ وَ إِنَّمَا يَصِحُّ عِنْدَنَا إِذَا أَتَى الْحُبْرُ مِنَ السَّمَاءِ فَقَالَ هُمْ صَالِحٌ أَنَا صَالِحٌ الَّذِي أَتَيْتُكُمْ بِالتَّائِقَةِ فَقَالُوا صَدَقْتَ وَ هِيَ الَّتِي تَتَدَارَسُ فَمَا عَلِمْتُمَهَا فَقَالَ لَهَا شِرْبٌ وَ لَكُمْ شِرْبٌ يَوْمَ مَعْلُومٍ قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِمَا جِئْتَنَا بِهِ فَعِنْدَ ذَلِكَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنَّ صَالِحاً مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ فَقَالَ أَهْلُ الْيَقِينِ إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا وَ هُمْ الشُّكَّاءُ وَ الْجَحَادُ إِنَّا بِالَّذِي آمَنُتُمْ بِهِ كَافِرُونَ قُلْتُ هَلْ كَانَ فِيهِمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ عَالِمٌ بِهِ قَالَ اللَّهُ أَعَدَلُ مِنْ أَنْ يَيْتُرَكَ الْأَرْضَ بِلَا عَالِمٍ يَدُلُّ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَقَدْ مَكَتَ الْقَوْمُ بَعْدَ خُرُوجِ صَالِحٍ سَبْعَةَ أَيَّامٍ عَلَى فِتْنَةٍ لَا يَعْرِفُونَ إِمَاماً غَيْرَ أَنَّهُمْ عَلَى مَا فِي أَيْدِيهِمْ مِنْ دِينِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كَلِمَتُهُمْ وَاحِدَةٌ فَلَمَّا ظَهَرَ صَالِحٌ عليه السلام اجْتَمَعُوا عَلَيْهِ وَ إِنَّمَا مَثَلُ الْقَائِمِ عليه السلام مَثَلُ صَالِحٍ^۱

امام صادق عليه السلام فرمود: حضرت صالح عليه السلام مدتی در میان قوم خود نبود و هنگامی که از آنان دور شد، مردی میانسال و خوش اندام بود که شکمی افتاده و ریشی بلند داشت. اما زمانی که برگشت، شکم او فرورفته و گونه‌هایش لاغر و جمع شده بود و قامتی متوسط داشت. بنابراین قومش او را نشناختند. هنگامی که به نزد آنان برگشت، آنان سه گروه شدند: گروهی منکر او شدند و هیچ‌گاه حاضر به بازگشت نبودند و گروهی نسبت به او در حالت شک و تردید بودند و گروهی ایمان و یقین داشتند. حضرت صالح عليه السلام از گروه شکاک شروع کرد. به آنان گفت: من صالح هستم، آنان او را تکذیب کردند و به وی دشنام دادند و از خود دور ساختند و گفتند: ما از تو به خدا برائت می‌جوییم، شمایل و قیافه صالح با تو فرق می‌کند. پس از آن صالح نزد منکران رفت، آنان نیز به گفته او گوش نداده و از او اظهار تنفر کردند.

سپس به سوی گروه سوم رفت، آنان اهل یقین بودند. به آنان گفت: من صالح

۱. کمال الدین ج ۱ ص ۱۳۶.

هستم. گفتند: به ما نشانه‌ای نشان بده که ما شك نکنیم که تو صالح هستی، البته ما شك نداریم که خدای تبارک و تعالی آفریدگار است و به هر صورتی که می‌خواهد، آفریدگان خویش را دگرگون می‌کند و نشانه‌های حجت خدا در هنگام قیام او به اطلاع ما رسیده است و آن‌ها را مطالعه و بررسی کرده‌ایم، بی‌گمان، خبر و روایت هنگامی نزد ما صحیح است که از آسمان آمده باشد. صالح علیه السلام به آنان گفت: من همان صالح هستم که ماده شتر را برای شما آورده بودم. گفتند: راست می‌گویی و آن همان شتری است که در حال بررسی آن هستیم. بگو نشانه آن چیست؟ گفت: آن شتر در يك روز آب می‌خورد و شما در روزی دیگر. گفتند به خدا و به آن چه از جانب خدا آورده‌ای ایمان آوردیم و آن گاه خدای تبارک و تعالی فرمود: «صالح از سوی پروردگارش فرستاده شده». اهل یقین گفتند: «به طور یقین ما به آیینی که [از سوی خدا] بر او فرستاده شده مؤمنیم» و شك کنندگان و منکران گفتند: «ما به آیینی که شما به آن ایمان آوردید، کافریم».

عرض کردم: آیا در آن روز عالمی در میان آنان بود؟ فرمودند: خدا عادل‌تر است از این که زمین را بدون عالمی رها کند که آن عالم مردم را به سوی خدا راهنمایی کند، این قوم پس از این که صالح از میان‌شان خارج شد، به مدت هفت روز امامی را نمی‌شناختند. اما ایشان با آن معارفی که از دین خدا نزدشان بود، هم عقیده و یکدل بودند و هنگامی که صالح ظاهر شد دور او را گرفته و به او ایمان آوردند و ماجرای حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الیه نیز دقیقاً مانند ماجرای صالح علیه السلام خواهد بود.

* آنچه در ماجرای قوم حضرت صالح علیه السلام موجب هدایت مؤمنان شد این بود که گفتند ما پیش از ظهور حضرت صالح، شناخت و معرفت لازم در مورد حجت زمان مان را کسب کردیم. شایسته است ما که در دوران غیبت امام دوازدهم علیه السلام هستیم، شناخت و معرفت لازم در مورد ولی دوران و حجت حق زمان حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الیه را از قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام بدست بیاوریم.

جزء ۴م

«قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ

يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ»

موسی به قومش گفت: از خدا یاری بخواهید، و شکیبایی ورزید، یقیناً زمین در سیطرهٔ مالکیت و فرمانروایی خداست، آن را به هر کس از بندگانش که بخواهد می بخشد و سرانجام نیک برای پرهیزکاران است.

اعراف / ۱۲۸

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ مَا مَعْنَى السَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمَّا خَلَقَ نَبِيَّهُ وَوَصِيَّهُ وَابْنَتَهُ وَابْنَتَيْهِ وَجَمِيعَ الْأُمَّةِ وَخَلَقَ شِيَعَتَهُمْ أَخَذَ عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ وَأَنْ يَصْبِرُوا وَيُصَابِرُوا وَيُرَابِطُوا وَأَنْ يَتَّقُوا اللَّهَ وَوَعَدَهُمْ أَنْ يُسَلِّمَ لَهُمُ الْأَرْضَ الْمُبَارَكَةَ وَالْحَرَمَ الْأَمِينَ وَأَنْ يُنَزِّلَ لَهُمُ النَّبِيَّ الْمُعْمُورَ وَيُظَهِّرَ لَهُمُ السَّقْفَ الْمَرْفُوعَ وَيُرِيحَهُمْ مِنْ عَدُوِّهِمْ وَالْأَرْضَ الَّتِي يُبَدِّلُهَا اللَّهُ مِنَ السَّلَامِ وَ يُسَلِّمَ مَا فِيهَا لَهُمْ لَا شَيْئَةَ فِيهَا قَالَ لَا خُصُومَةَ فِيهَا لِعَدُوِّهِمْ وَأَنْ يَكُونَ لَهُمْ فِيهَا مَا يُحِبُّونَ وَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَ عَلَى جَمِيعِ الْأُمَّةِ وَشِيَعَتِهِمُ الْمِيثَاقَ بِذَلِكَ وَإِنَّمَا السَّلَامُ عَلَيْهِ تَذَكُّرَةٌ نَفْسِ الْمِيثَاقِ وَتَجْدِيدٌ لَهُ عَلَى اللَّهِ لَعَلَّهُ أَنْ يُعَجِّلَهُ جَلًّا وَعَزًّا وَيُعَجِّلَ السَّلَامَ لَكُمْ بِجَمِيعِ مَا فِيهِ^۱.

به امام صادق علیه السلام گفتم: سلام بر رسول خدا صلی الله علیه و آله معنایش چیست؟ در پاسخ فرمود: چون خدای متعال پیامبر خود، وصی او، دخترش، دو پسرش و همه امامان را آفرید و شیعیان آن‌ها را هم آفرید، از آن‌ها پیمان گرفت به اینکه باید شکیبا باشند و در برابر دشمنان ایستادگی کنند و مرزداری نمایند و این که نسبت به خدا پرهیزکار باشند و به آن‌ها وعده داد که زمین را پر از برکت با حرم امن به آن‌ها تسلیم کند و بیت المعمور را از آسمان برای آن‌ها فرود آورد و سقف افراشته آسمان‌ها را برای آن‌ها عیان کند و آن‌ها را از دشمنان آسوده سازد، و زمین را با صلح و سلامتی با آنچه در آن هست در اختیار آن‌ها قرار دهد، به گونه‌ای که هیچ تاریکی در آن نباشد، فرمود: یعنی ستیزه و دشمنی در آن نماند و این که در آن زمین هر چه را بخواهند و دوست دارند اتفاق بیافتد و رسول خدا صلی الله علیه و آله از همه ائمه و شیعیانشان برای این موضوع پیمان گرفت و همانا درود و سلام بر آن حضرت یادآوری این پیمان و تجدید آن است بر خداوند تا شاید خدای متعال در انجام آن تعجیل کند و بشتابد به آماده کردن صلح و سلامت برای شما نسبت به همه آنچه در جهان است.

* شایسته است از این به بعد هر سلام ما به رسول خدا و اهل بیت علیهم السلام در واقع درخواست تعجیل در فرج امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و اهل بیت علیهم السلام از خدای متعال است، با نیت درخواست تعجیل فرج به رسول خدا و اهل بیت علیهم السلام سلام بدهیم.

«هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ»

اوست که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد، تا آن را بر همه ادیان پیروز
گرداند، هر چند مشرکان خوش نداشته باشند.

توبه / ۳۳ |

قال موسى بن جعفر عليه السلام: هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ قَالَ
هُوَ الَّذِي أَمَرَ رَسُولَهُ بِالْوَلَايَةِ لَوْصِيَّتِهِ وَ الْوَلَايَةُ هِيَ دِينِ الْحَقِّ قُلْتُ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ قَالَ يُظْهِرُهُ عَلَى جَمِيعِ الْأَدْيَانِ عِنْدَ قِيَامِ الْقَائِمِ!

امام کاظم عليه السلام پیرامون آیه شریفه «اوست خدائی که رسول خود را به هدایت و
دین حق فرستاده است» چنین فرمود: یعنی اوست که رسولش را به ولایت و صیش
[امیرالمومنین] امر کرد و ولایت همان دین حق است. راوی گوید عرض کردم: «تا آن را
بر هر دینی غالب کند» [به چه مناسبت؟] امام کاظم عليه السلام فرمود: یعنی دین اسلام را در
زمان قیام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف بر همه دین ها غلبه دهد.

* خدای متعال روزی دین اسلام و مکتب اهل بیت علیهم السلام را در تمامی نقاط کره زمین حاکم خواهد نمود و ندای اشهد ان علیا ولی الله از سرتاسر زمین به گوش خواهد رسید. آن روز روزی است که به دست حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف همه دنیا به عدالت و امنیت و ثروت و سلامتی و سرسبزی زمین و بارش های آسمانی مزین خواهد شد. چه زیباست که قلب های مان را با هم متحد کنیم و همه با هم با جدیت از درگاه خدای متعال هر چه زودتر رسیدن آن روز را طلب کنیم.

آزمون دوم

جزء ششم

در آیه ۱۵۹ سوره نساء منظور از ایمان آوردن اهل کتاب پیش از مرگ شان چیست؟

- پیش از جان دادن شهادتین به زبان می آورند.
- در لحظه مرگ حضرت عیسی آن ها را به اسلام دعوت می کند.
- پیش از قیامت حضرت عیسی به دنیا بازگشته و در آن زمان پیروان همه ادیان به رسول خدا ﷺ ایمان آورند.
- هیچ کدام

جزء هفتم

در روز غدیر با ..... دین الهی کامل شد.

- بیان نمودن تمام احکام دین
- سفارشات پیامبر به ابراز دوستی به اهل بیت علیهم السلام
- اعلام امامت دوازده امام از سوی خدا
- هیچ کدام

جزء هشتم

- در قوم حضرت صالح چه چیزی بعد از مدتی دوری و تغییر چهره ایشان سبب تداوم باور و اعتقاد مومنان به ایشان و نجات شان شد؟
- انجام معجزه‌ای مجدد توسط حضرت صالح.
  - شناخت و معرفتی که از مطالعه روایات داشتند.
  - خوابی که نیکان ایشان دیدند.
  - همه موارد

جزء نهم

- طبق روایت ذکر شده ذیل آیه ۱۲۸ سوره اعراف هر سلام ما به رسول خدا و اهل بیت علیهم‌السلام در واقع ..... از خدای متعال است.
- اعلام سلم و آسایش از جانب ما برای ایشان
  - درخواست تعجیل فرج امام زمان و اهل بیت از خدای متعال است
  - طلب آمرزش برای شیعیان ایشان
  - هیچ کدام

جزء دهم

- امام کاظم علیه‌السلام در تفسیر آیه ۳۳ سوره توبه می‌فرماید منظور از اینکه پیامبرش را با هدایت فرستاد یعنی .....
- رسولش را به ولایت وصی اش امر کرد.
  - همراه با قرآن مبعوث کرد.
  - معجزات
  - هیچ کدام

«وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ»

و [کافران] می گویند: «اگر راست می گویند، این وعده چه وقت اتفاق خواهد افتاد؟»

| یونس / ۴۸ |

قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام مِنَّا اثْنَا عَشَرَ مَهْدِيًّا أَوْهُمْ
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ آخِرُهُمُ التَّاسِعُ مِنْ وُلْدِي وَ هُوَ الْإِمَامُ
الْقَائِمُ بِالْحَقِّ يُحْيِي اللَّهُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَيُظْهِرُ بِهِ دِينَ الْحَقِّ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ لَهُ غَيْبَةٌ يَرْتَدُّ فِيهَا أَقْوَامٌ وَ يَنْبُتُ فِيهَا عَلَى
الدِّينِ آخَرُونَ فَيُؤَدُّونَ وَ يُقَالُ لَهُمْ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ أَمَا
إِنَّ الصَّابِرِينَ فِي غَيْبَتِهِ عَلَى الْأَذَى وَ التَّكْذِيبِ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ بِالسَّيْفِ بَيْنَ
يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ١.

امام حسین عليه السلام فرمود: از خاندان ما دوازده مهدی خواهد بود که اوّلین آن‌ها امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب و آخرین آن‌ها نهمین از فرزندان من خواهد بود و او امام قائم به حق است و خدای تعالی زمین را به واسطه او پس از مرگ زنده می کند و دین حق را به دست او بر همه ادیان چیره می نماید،

گرچه مشرکان را ناخوش آید، او غیبتی خواهد نمود که گروه‌هایی در آن مرتد شوند و دیگری در آن پابرجا می‌مانند [و این مومنان در دوره غیبت] اذیت می‌شوند و عده ای به آن‌ها خواهند گفت: اگر راست مگوئید این وعده چه وقت اتفاق خواهد افتاد؟ بدانید کسی که در دوران غیبت او بر آزار و تکذیب صبر کند، مانند مجاهدی است که با شمشیر پیش روی رسول خدا ﷺ [و در دفاع از آن حضرت] مجاهده کرده است.

* از خدای متعال بخواهیم که در دوران غیبت امام زمان علیه السلام ما را بر دین حق ثابت قدم نگاه دارد، بدانیم که باور به امام دوازدهم و انتظار آن حضرت سختی‌هایی دارد و پاداش صبر بر این سختی‌ها همراهی با رسول خدا و امام زمان علیه السلام خواهد بود.

جزء دوازدهم

«وَلَيْسَ أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لِّيَقُولُوا مَا يَحْبِسُهُ إِلَّا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُونَ»
و اگر عذاب را از آنان تا زمان آن گروه اندک به تأخیر اندازیم، مسلماً [از روی استهزا] خواهند گفت: چه عاملی آن را [از آمدن] باز می‌دارد؟! آگاه باشید! روزی که عذاب به آنان رسد، از آنان بازگشتنی و بازداشتنی نیست و عذابی را که همواره مسخره می‌کردند، آنان را فرا خواهد گرفت.

| ۸ / هود |

قال أبو جعفر عليه السلام أصحاب القائم الثلاثة والبضعة عَشْرَ رَجُلًا قَالَ هُمْ وَاللَّهِ الْأُمَّةُ الْمَعْدُودَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ وَلَيْسَ أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ - قَالَ يَحْتَمِعُونَ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ قَرَعًا كَقَرَعِ الْحَرِيفِ فَيُصْبِحُ بِمَكَّةَ فَيَدْعُو النَّاسَ إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ وَسُتَّةِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ!

امام باقر عليه السلام فرمود: یاران قائم عليه السلام سیصد و چند نفر هستند و به خدا سوگند آنان همان امت معدودی هستند که خداوند در کتابش به آنان اشاره فرمود: «وَلَيْسَ أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ» و فرمود: آنان چونان تکه‌های ابر پاییزی در یک لحظه نزد مهدی عجل الله تعالی فرجه له حضور می‌یابند و در این هنگام مهدی عجل الله تعالی فرجه له در مکه مردم را به قرآن و سنت رسول خدا صلى الله عليه وسلم دعوت خواهد نمود.

* خدای متعال سیصد و سیزده نفر یاران امام زمان عجل الله فرجه الشريف را در یک ساعت نزد آن حضرت در شهر مکه حاضر می‌کند و پس از ایشان لشکر ده هزار نفره آن جناب آماده می‌شوند و قیام آن حضرت آغاز می‌شود. بکوشیم با کسب معرفت نسبت به دین و انجام وظائف خود در حیطة وظائف قلبی، زبانی و اعمال و جوارحی جزء منتظران حقیقی و بلکه یاوران و خدمتگزاران آن جناب شویم.

جزء سیزدهم

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾

و کافران می گویند: چرا از سوی پروردگارش معجزه‌ای [غیر قرآن] بر او نازل نمی شود؟ تو فقط بیم دهنده هستی [نه اعجاز کننده ای که هر زمان برای هر هدف غیر منطقی، دست به اعجاز بزنی] و برای هر قومی هدایت کننده ای است.

| رعد / ۷ |

عَنِ الْحَسَنِ ع قَالَ: خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا فَقَالَ... اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْلَمُ
أَنَّ الْعِلْمَ لَا يَبِيدُ وَلَا يَنْقَطِعُ وَأَنَّكَ لَا تُخْلِي أَرْضَكَ مِنْ حُجَّةٍ لَكَ عَلَى
خَلْقِكَ ظَاهِرٍ لَيْسَ بِالْمُطَاعِ أَوْ خَائِفٍ مَعْمُورٍ لِكَيْلًا تَبْطُلَ حُجَّتُكَ وَلَا
تَضِلَّ أَوْلِيَاؤُكَ بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ أَوْلِيَّتِكَ الْأَقْلُونَ عَدَدًا الْأَعْظَمُونَ قَدْرًا عِنْدَ
اللَّهِ فَلَمَّا نَزَلَ عَنْ مِنْبَرِهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَا أَنْتَ الْحُجَّةُ عَلَى الْخَلْقِ
كُلِّهِمْ قَالَ يَا حَسَنُ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ فَأَنَا
الْمُنذِرُ وَ عَلِيٌّ الْهَادِي قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَوْلُكَ إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ
حُجَّةٍ قَالَ نَعَمْ عَلِيٌّ هُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدِي وَ أَنْتَ الْحُجَّةُ وَ الْإِمَامُ
بَعْدَهُ وَ الْحُسَيْنُ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَكَ وَ لَقَدْ نَبَّأَنِي اللَّطِيفُ الْحَبِيبُ أَنَّهُ
يَخْرِجُ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ غُلَامٌ يُقَالُ لَهُ عَلِيٌّ ... وَ هُوَ الْحُجَّةُ وَ الْإِمَامُ

و يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْ صُلْبِهِ وَلَدًا سَمِيًّا... وَ هُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِهِ مَوْلُودًا يُقَالُ لَهُ جَعْفَرٌ وَ هُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ جَعْفَرٍ مَوْلُودًا يُقَالُ لَهُ مُوسَى... فَهُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ مُوسَى وَلَدًا يُقَالُ لَهُ عَلِيٌّ... وَ هُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ مَوْلُودًا يُقَالُ لَهُ مُحَمَّدٌ فَهُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ مُحَمَّدٍ مَوْلُودًا يُقَالُ لَهُ عَلِيٌّ فَهُوَ الْحُجَّةُ وَ الْإِمَامُ بَعْدَ أَبِيهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ مَوْلُودًا يُقَالُ لَهُ الْحَسَنُ فَهُوَ الْإِمَامُ وَ الْحُجَّةُ بَعْدَ أَبِيهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ صُلْبِ الْحَسَنِ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ إِمَامَ شِيعَتِهِ وَ مُنْقِذَ أَوْلِيَائِهِ يَغِيبُ حَتَّى لَا يُرَى فَيَرْجِعُ عَنْ أَمْرِهِ وَ يَنْبُتُ آخَرُونَ وَ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ وَ لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ وَاحِدٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ حَتَّى يُخْرِجَ قَائِمًا فَيَمْلَأُهَا قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلْتَتْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا فَلَا تَخْلُوا الْأَرْضُ!

امام حسن علیه السلام فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله روزی بر منبر خطبه خواند و فرمود: پروردگارا! من می دانم که علم از بین نرفته و منقطع نمی گردد و تو زمین را از وجود حجت برای مردم، خالی نخواهی گذاشت، چه حجت ظاهر باشد و مردم او را اطاعت نکنند و چه حجت خائف باشد و دشمنان به او مجال ندهند، چرا که حجت و هدایت تو باطل نمی شود و دوستان تو پس از آن که آنان را به راه خویش هدایت کردی، از جاده صواب منحرف نگردند. همان دوستانی که در هنگام شمارش اندکند، ولی به قدر و منزلت در پیشگاه تو، در جایگاه رفیعی هستند. وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله از منبر پایین آمد، به ایشان عرض کردم: ای رسول خدا! مگر شما حجت خداوند بر تمامی مردمان نیستید؟!

فرمود: ای حسن! پروردگار متعال فرموده است: «إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ»

۱ کفایة الاثر، ص: ۱۶۳

من انذار کننده هستم و علی علیه السلام هادی است. عرض کردم: ای رسول خدا! شما فرمودید: زمین از حجت خدا خالی نمی شود؟ فرمود: بله، علی علیه السلام بعد از من، امام و حجت مردم است و تو بعد از وی امام و حجت هستی و حسین علیه السلام بعد از تو امام و حجت و جانشین تو خواهد بود. پروردگار به من خبر داد که از نسل حسین علیه السلام پسری به دنیا می آید که علی نامیده می شود که همنام جدش علی امیرمؤمنان است. وقتی حسین علیه السلام دعوت حق را لبیک گوید، امامت به پسرش که علی نام دارد، می رسد و وی امام و حجت بعد از حسین علیه السلام است. آن گاه، خداوند از نسل علی بن الحسین پسری را برون می آورد که همنام من است و او پس از پدرش، امام و حجت است. خداوند از نسل محمد بن علی فرزندی برون می آورد که جعفر نام دارد و او پس از پدرش، امام و حجت است. خداوند متعال از صلب جعفر، فرزندی برون می آورد که موسی نامیده می شود و از صلب موسی فرزندی پا به عرصه حیات می نهد که علی نامیده می شود. و خداوند از صلب علی، مولودی به دنیا می آورد که محمد نامیده می شود و وی بعد از پدرش امام و حجت است. از نسل محمد، پسری به دنیا می آید که او را علی علیه السلام می گویند و او پس از پدرش، امام و حجت است. خداوند از صلب علی، پسری برون می آورد که حسن نام دارد. او پس از پدرش، امام و حجت است. خداوند از صلب حسن - عسکری علیه السلام - حجت قائم، امام شیعیان را برون می آورد که نجات دهنده دوستان خداست. او به محاق غیبت می افتد، به طوری که دیده نمی شود و از همین روی، گروهی از صف او جدا می شوند و گروهی نیز بر دین او ثابت قدم می مانند.

«وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ» او می گویند اگر راست می گویند این وعده چه وقت است [اگر از عمر دنیا فقط يك روز باقیمانده باشد، خداوند، آن روز را آن قدر طولانی می کند که قائم قیام می کند و زمین را بعد از آن که پر از ظلم و بیاد شده باشد، سرشار از عدالت و انصاف می کند. بنابراین زمین از وجود شما خالی نخواهد بود.

* طبق این آیه قرآن و بیان روشن رسول خدا ﷺ در هر زمانی یکی از امامان دوازده گانه عليه السلام هدایت مردم آن زمان را بر عهده دارند. چه آن حجت ظاهر باشد و چه غائب باشد، امروز نیز وجود مقدس حضرت بقیه الله الاعظم حضرت حجه بن الحسن المهدی عجل الله تعالی فرجه با اینکه در غیبت است، هادے و هدایتگر قلبها و دلهاے مردمان به سوه خداوند متعال است. در زیارت امام زمان عجل الله تعالی فرجه می خوانیم سلام بر تو اے نور خدا که هدایت شوندگان به وسیله تو هدایت می شوند.

جزء چهاردهم

﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَایَبَعَثُ اللَّهُ مَنْ یَمُوتُ بَلَى وَعَدَّا عَلَیْهِ
حَقًّا وَلَکِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا یَعْلَمُونَ. لِیُبَیِّنَ لَهُمُ الَّذِی یَخْتَلِفُونَ
فِیهِ وَلِیَعْلَمَ الَّذِیْنَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِیْنَ﴾

با سخت ترین سوگندهایشان به خدا سوگند یاد کردند که خدا کسانی را
که می میرند، برمی انگیزد! آری، [با قدرت بی نهایتش برمی انگیزد] این وعده حق
بر عهده اوست، ولی بیشتر مردم نمی دانند. [مردگان را زنده می کند] تا حقایق
را که در آن اختلاف می کنند، برای آنان روشن سازد و تا کافران بدانند که
همواره [در انکارشان نسبت به زنده شدن مردگان] دروغ می گفتند.

انحل / ۳۸-۳۹ |

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ ابُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَبَا بَصِيرٍ لَوْ قَدْ قَامَ قَائِمُنَا
بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ قَوْمًا مِنْ شِيعَتِنَا قَبَاعُ سُيُوفِهِمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ فَيَبْلُغُ ذَلِكَ
قَوْمًا مِنْ شِيعَتِنَا لَمْ يَمُوتُوا فَيَقُولُونَ بُعِثَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ مِنْ قُبُورِهِمْ
وَ هُمْ مَعَ الْقَائِمِ فَيَبْلُغُ ذَلِكَ قَوْمًا مِنْ عَدُوِّنَا فَيَقُولُونَ يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ مَا
أَكْذَبَكُمْ هَذِهِ دَوْلَتُكُمْ وَ أَنْتُمْ تَقُولُونَ فِيهَا الْكُذِبَ لَا وَ اللَّهُ مَا عَاشَ هَؤُلَاءِ وَ
لَا یَعِیْشُونَ إِلَى یَوْمِ الْقِیَامَةِ قَالَ فَحَكَی اللَّهُ قَوْلَهُمْ فَقَالَ وَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
أَيْمَانِهِمْ لَایَبَعَثُ اللَّهُ مَنْ یَمُوتُ^۱.

ابوبصیر نقل کرده است که امام صادق علیه السلام به من فرمود: ای ابا بصیر! هرگاه که قائم ما ظهور کند، خداوند گروهی از شیعیان ما را زنده می‌کند، آن‌ها قبضه شمشیرهایشان بر دوششان است. خبر این امر به تعدادی از شیعیان ما که هنوز زنده‌اند، می‌رسد و می‌گویند: فلانی و فلانی از شیعیان از قبر خود برخاسته‌اند و همراه مهدی هستند. هنگامی که این خبر به گروهی از دشمنان ما می‌رسد می‌گویند: ای شیعیان! چقدر شما دروغگو هستید، این دولت شماست و شما در آن هر دروغی که بخواهید می‌گویید، به خدا هرگز چنین کسانی زنده نشده‌اند و تا قیامت نیز زنده نخواهند شد. لذا خداوند در این جا سخن آن دشمنان را حکایت نموده و رد کرده است: «وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ».

* خدای متعال پیش از قیامت هم در دوره ظهور امام زمان علیه السلام و هم پس از دولت امام زمان علیه السلام عده‌ای از اقوام گذشته را به دنیا بر می‌گرداند که در عقیده شیعه به آن رجعت می‌گویند. تعداد زیادی از آیات قرآن و روایات معصومین علیهم السلام در موضوع رجعت است. افرادی که در زمان امام زمان علیه السلام رجعت می‌کنند جزء یاران آن حضرت بوده و توفیق حضور در رکاب آن بزرگوار را یافته و در خدمت حضرتش با دشمنان برای برقراره عدالت می‌جنگند. همچنین در دوره رجعت پس از امام دوازدهم امامان شیعه علیهم السلام همراه با عده‌ای از شیعیان نیکوکار به دنیا باز می‌گردند تا دنیا را سرشار از آبادی و امنیت و عدالت کرده و حقوق از دست رفته‌شان را بازیابند.

جزء پانزدهم

﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾
و کسی را که خدا کشتنش را حرام کرده [و برای جان او حرمت نهاده] جز به حق نکشید، و هر کس مظلوم [و به ناحق] کشته شود، برای وارثش تسلطی بر قاتل [جهت خونخواهی] قرار داده ایم، پس وارث مقتول نباید در کشتن زیاده روی کند؛ زیرا او مورد حمایت است.

اسراء / ۳۳ |

سَأَلْتُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى - وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا قَالَ ذَلِكَ قَائِمٌ آلِ مُحَمَّدٍ يَخْرُجُ فَيَقْتُلُ بِدَمِ الْحُسَيْنِ عليه السلام !

از امام صادق عليه السلام درباره آیه «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا»، پرسیدند؛ فرمود: منظور قائم آل محمد عليه السلام است که قیام می کند و قصاص خون حسین عليه السلام را می گیرد.

* سیدالشهداء علیه السلام به فرزندش امام زین العابدین علیه السلام فرمود: پسر من علی، به خدا سوگند خون من آرام و قرار نخواهد یافت تا زمانی که خدای متعال مهدی را برانگیزد. از دیگر سو امام صادق علیه السلام فرمود اگر شما شیعیان مانند بنی اسرائیل عاجزانه به درگاه خدا دعا کنید خدای متعال فرج ما اهل بیت را خواهد رساند. انتقام سیدالشهداء علیه السلام و فرج اهل بیت و بلکه فرج و رهایی تمام شیعیان و تمامی مظلومان عالم به ظهور حضرت مهدی علیه السلام و بدست آن حضرت اتفاق می افتد. فرصت بی نظیر ماه رمضان و شبهای قدر را برای دعای عاجزانه بر فرج منجی جهان بشریت قدر بدانیم.

آزمون سوم

جزء یازدهم

کسی که در دوران غیبت، در برابر سختی‌ها و مشکلات صبر کند، همانند کسی است که ...

- الف) هزاران سال عبادت کند.
- ب) دو هزار عبد را آزاد کند.
- ج) با شمشیر پیش روی رسول خدا ﷺ جهاد کند.
- د) صد سال روزه گرفته است.

جزء دوازدهم

در آیه: **وَلَئِن أَخْرَجْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ**؛ مراد از «أمة

معدودة»، چه کسانی هستند؟

- الف) قوم بنی اسرائیل
- ب) یاران امام زمان علیه السلام
- ج) قوم حضرت لوط علیه السلام
- د) مردم مدینه

جزء سیزدهم

- آیا امام زمان علیه السلام در دوران غیبت می تواند بندگان را هدایت کند؟
- الف) بله، زیرا حجت خدا چه ظاهر و چه غائب باشد، هدایت بندگان بر عهده اوست.
  - ب) در دوران غیبت صغری می تواند اما در دوران غیبت کبری نمی تواند.
  - ج) خیر، زیرا در دوران غیبت، امکان هدایتگری وجود ندارد.
  - د) خیر، زیرا ارتباط امام علیه السلام با بندگان ممکن نیست.

جزء چهاردهم

- کسانی که در هنگام ظهور رجعت می کنند، دارای چه ویژگی هایی هستند؟
- الف) جزء یاران امام زمان علیه السلام هستند.
  - ب) توفیق حضور در رکاب آن بزرگوار را دارند.
  - ج) برای برقراری عدالت می جنگند.
  - د) همه موارد

جزء پانزدهم

این حدیث از کدام امام نقل شده است؟

- «قائم آل محمد علیهم السلام قیام می کند و انتقام حسین علیه السلام را می گیرد.»
- الف) امام رضا علیه السلام
  - ب) امام صادق علیه السلام
  - ج) امام دی علیه السلام
  - د) رسول اکرم صلی الله علیه و آله

جزء شانزدهم

﴿قُلْ كُلُّ مُتَّبِعٍ فَتَرْبِّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ

السَّوِيِّ وَمَنْ اهْتَدَى﴾

بگو: «همه در انتظارند. پس در انتظار باشید. زودا که بدانید یاران راه راست

کیانند و چه کسی راه یافته است.»

طه / ۱۳۵ |

مُوسَىٰ بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ أَبِيهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ
الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنْ اهْتَدَى قَالَ الصِّرَاطِ السَّوِيُّ هُوَ الْقَائِمُ عَ وَ الْمَهْدَىٰ مِنْ
اهْتَدَىٰ إِلَى طَاعَتِهِ وَ مِثْلَهَا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ إِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ
وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ قَالَ إِلَى وَ لَائِنَا ۱

امام موسی بن جعفر علیه السلام در باره آیه فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنْ اهْتَدَى
[بزودی خواهید دانست چه کسی به راه راست است و هدایت یافته] از پدرش امام صادق علیه السلام نقل
کرد که صراط سوی یا صراط مستقیم قائم آل محمد است و هدایت یافته کسی که
راه به اطاعت از حضرت مهدی علیه السلام پیدا کند و شبیه این آیه در قرآن آیه وَ إِنِّي لَغَفَّارٌ
لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى [خدا می فرماید: و به یقین، من آمرزنده کسی هستم
که توبه کند و ایمان بیاورد و کار شایسته نماید و به راه راست رهسپار شود] یعنی هدایت به ولایت
ما پیدا کند.

* طبق تفسیر مفسر حقیقی قرآن امام موسی کاظم عَلَيْهِ السَّلَام قرآن کریم در این آیه ما را به انتظار امام دوازدهم حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَام توصیه می‌کند. در فرهنگ ثقلین یعنی قرآن و اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام، انتظار به مجموعه‌ای از امور گفته می‌شود. شخص منتظر بایستی ضمن شناخت و معرفت صحیح نسبت به مبانی دینی خویش، در ضمن رعایت تقوی و انجام اعمال صالح، انتظار، اشتیاق و عطش حقیقی نسبت امام زمان خود و نیز انتظار، اشتیاق و عطش حقیقی نسبت به دولت ظهور امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام داشته باشد. رابطه قلبی خویش با حجت‌العیز را تقویت کند و همراه با تضرع و استغاثه از غیبت حجت خدا به درگاه الهی شکایت ببرد که اللهم انا نشکوا الیک فقد نبینا و غیبه ولینا... .

جزء هفدهم

﴿أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلِمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ. الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾
 به کسانی که [ستمکارانه] مورد جنگ و هجوم قرار می‌گیرند، به سبب آنکه به آنان ستم شده اذن جنگ داده شده، مسلماً خدا بر یاری دادن آنان تواناست. همانان که به ناحق از خانه‌هایشان اخراج شدند [و گناه و جرمی نداشتند] جز اینکه می‌گفتند: پروردگار ما خدا است.

| حج / ۳۹ و ۴۰ |

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ «أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلِمُوا...» قَالَ: إِنَّ الْعَامَّةَ يَقُولُونَ نَزَلَتْ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أُخْرِجَتْهُ قُرَيْشٌ مِنْ مَكَّةَ وَ إِمَّا هِيَ لِلْقَائِمِ عليه السلام إِذَا خَرَجَ يَطْلُبُ بِدَمِ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ هُوَ قَوْلُهُ: نَحْنُ أَوْلِيَاءُ الدَّمِ وَ طَلَابُ الدِّيَةِ!

امام صادق عليه السلام در باره این آیه: «أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلِمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ» فرمود: عامه (اهل سنت) می‌گویند که این آیه در مورد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نازل شده است، آن زمان که قریش ایشان را از مکه اخراج کردند. اما مقصود این آیه، قائم آل محمد عَلَيْهِ السَّلَام است، آن زمان که به خوخواهی حسین عليه السلام قیام می‌کند و این سخن قائم عليه السلام است که می‌فرماید: ما اولیای دم و خواهان دیه هستیم.

* در روایات آمده که در هنگام ظهور، امام زمان علیه السلام در کنار کعبه خطبه‌ای می‌خوانند و در آن خطبه از مردمان دوره غیبت شکایت نموده می‌فرمایند: مردم، از ما در مقابل ظالمان دفاع کنید، همانا ما را ترساندند و ما مورد ظلم واقع شده و از شهر و خانواده‌مان رانده شدیم، بر ما ستم رفته و از حق‌مان محروم شدیم، پس ما را یارے کنید... . همانگونه که در آیه فوق نیز اشاره شده است، امام زمان علیه السلام در دوره غیبت مظلوم هستند و حقوق ایشان غصب شده است. بایستی در این ماه خدا به یارے همه مظلومان به ویژه مظلوم ترین ایشان یعنی ولی دوران و حجت حقّ زمان، امام زمان‌مان بشتابیم و با جان و مال و دعاے بر فرجش تا می‌توانیم او را یارے کنیم.

جزء هجدهم

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ
 كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى
 لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا
 وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾

خدا به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده اند، وعده داده است که حتماً آنان را در زمین جانشین [دیگران] کند، همان گونه که پیشینیان آنان را جانشین [دیگران] کرد، و قطعاً دینشان را که برای آنان پسندیده به سودشان استوار و محکم نماید، و یقیناً ترس و بیمشان را تبدیل به امنیت کند، [تا جایی که] فقط مرا بپرستند [و هیچ چیزی را شریک من نگیرند] و آنان که پس از این نعمت‌های ویژه ناسپاسی ورزند [در حقیقت] فاسق اند.

| نور / ۵۵ |

سَدِيرِ الصَّيْرِ فِي قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَ الْمُفْضَلُ بْنُ عُمَرَ وَ أَبُو بَصِيرٍ وَ أَبَانُ بْنُ
 تَغْلِبَ عَلَى مَوْلَانَا أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ عليه السلام فَرَأَيْنَاهُ جَالِسًا عَلَى التُّرَابِ وَ
 عَلَيْهِ مِسْحٌ خَيْبَرِيٌّ مُطَوَّقٌ بِلَا جَيْبٍ مُقَصَّرُ الْكُمَيْنِ وَ هُوَ يَبْكِي بُكَاءَ
 الْوَالِهِ التَّكْلِي ذَاتِ الْكَبِدِ الْحَرَّى قَدْ نَالَ الْحُزْنَ مِنْ وَجْنَتَيْهِ وَ شَاعَ التَّغْيِيرُ
 فِي عَارِضِيهِ وَ أَبْلَى الدُّمُوعُ مَحَجْرِيهِ وَ هُوَ يَقُولُ سَيِّدِي غَيْبَتِكَ نَفَتْ
 رُقَادِي وَ صَيَّقَتْ عَلَيَّ مِهَادِي وَ ابْتَرَّتْ مِنِّي رَاحَةَ فُوَادِي سَيِّدِي غَيْبَتِكَ
 أَوْصَلَتْ مُصَابِي بِفَجَائِعِ الْأَبَدِ وَ فَقَدْتُ الْوَاحِدَ بَعْدَ الْوَاحِدِ يُفْنِي الْجَمْعَ وَ الْعَدَدَ

فَمَا أَحْسُ بِدَمْعَةٍ تَزْقِي مِنْ عَيْنِي وَ أَيْنِ يَفْتُرُ مِنْ صَدْرِي عَنْ دَوَارِحِ الرَّزَايَا
 وَ سَوَالِفِ الْبَلَايَا إِلَّا مُثَلَّ بِعَيْنِي عَنْ غَوَابِرِ أَعْظَمِهَا وَ أَفْضَعِهَا وَ بَوَاقِي أَشَدِّهَا
 وَ أَنْكَرِهَا وَ نَوَائِبِ مَحْلُوطَةٍ بِغَضَبِكَ وَ نَوَازِلِ مَعْجُونَةٍ بِسَخَطِكَ قَالَ
 سَدِيرٌ فَاسْتَظَارَتْ عُقُولُنَا وَهَلَا وَ تَصَدَّعَتْ قُلُوبُنَا جَزَعًا مِنْ ذَلِكَ الْمُخْطَبِ
 الْهَائِلِ وَ الْحَادِثِ الْعَائِلِ وَ ظَنَنَّا أَنَّهُ سَمَتْ لِمَكْرُوهَةٍ قَارِعَةٍ أَوْ حَلَّتْ بِهِ مِنَ
 الدَّهْرِ بَاقِيَةٌ فَقُلْنَا لَا أَبْكِي اللَّهُ يَا ابْنَ خَيْرِ الْوَرَى عَيْنَيْكَ مِنْ آيَةِ حَادِثَةٍ
 تَسْتَنْزِفُ دَمْعَتَكَ وَ تَسْتَمْطِرُ عِبْرَتَكَ وَ آيَةُ حَالَةٍ حَتَمَتْ عَلَيْكَ هَذَا
 الْمَأْتَمَ قَالَ فَزَفَرَ الصَّادِقُ عليه السلام زَفْرَةً اسْتَفْتَحَ مِنْهَا جَوْفُهُ وَ اشْتَدَّ عَنْهَا خَوْفُهُ
 وَ قَالَ وَ يَلِكُمْ نَظْرْتُ فِي كِتَابِ الْجَفْرِ صَبِيحَةَ هَذَا الْيَوْمِ وَ هُوَ الْكِتَابُ
 الْمُسْتَمَلُّ عَلَى عِلْمِ الْمُنَايَا وَ الْبَلَايَا وَ الرَّزَايَا وَ عِلْمِ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ
 إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الَّذِي خَصَّ اللَّهُ بِهِ مُحَمَّدًا وَ الْأَيُّمَةَ مِنْ بَعْدِهِ عليه السلام وَ تَأَمَّلْتُ
 مِنْهُ مَوْلِدَ قَائِمَنَا وَ غَيْبَتَهُ وَ إِنْطَاءَهُ وَ طُولَ عُمرِهِ وَ بَلْوَى الْمُؤْمِنِينَ فِي ذَلِكَ
 الرَّمَانِ وَ تَوَلَّدَ الشُّكُوكُ فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ طُولِ غَيْبَتِهِ وَ اِزْتِدَادَ أَكْثَرِهِمْ عَنْ
 دِينِهِمْ - وَ خَلَعَهُمْ رَبَقَةَ الْإِسْلَامِ مِنْ أَعْنَاقِهِمْ الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَقَدَّسَ ذِكْرُهُ وَ
 كَلَّ إِنْسَانِ الرَّمْنَاهُ طَائِرُهُ فِي عُنُقِهِ يَعْنِي الْوَلَايَةَ فَأَخَذْتَنِي الرَّقَّةَ وَ اسْتَوَلَّتْ
 عَلَيَّ الْأَحْزَانُ . . ۱

سدير صيرفي گوید: من و مفضل بن عمر و ابوبصیر و ابان بن تغلب بر سرورمان
 امام صادق عليه السلام وارد شدیم و او را دیدیم در حالی که بر خاک نشسته بود و ردایی
 خیبری طوق دار و بدون گردن، و آستین کوتاه بر تن دارد و همانند زن مصیبت
 زده‌ای که بجه خود را از دست داده باشد و با دلی سوزان که خون و اندوه
 گونه‌هایش را تغییر داده و اشک در چشمانش حلقه زده بود می‌گفت: ای سرور
 من! با غیبتت، خواب از چشمام ربوده و بستر بر من تنگ کرده و آرامش قلب را از
 من ستانده‌ای. ای سرور من! غیبتت، مصیبت‌های مرا همیشگی ساخته. از دست

دادن یکی بعد از دیگری، جمع و عدد ما را به دست فنا سپرده است و پس اشکی را نمی‌یابم که در کاسه چشم خشک گردد و ناله‌ای را نمی‌یابم که از سینه‌ام رخت بندد؛ همان مصیبت‌های پی در پی و رنج‌های گذشته‌ای که سخت‌ترین و فجع‌ترین این مصائب گذشته و آن‌ها که خواهد آمد، هم اکنون در برابر چشمانم قد برافراشته است و نیز بلایا و گرفتاری‌هایی که با خشم تو در آمیخته و با غضب عجین شده است.

سدیر گفت: از حیرت، عقل از سرمان پرید از و از پی‌تابی، از آن حادثه هولناک و مصیبت وحشتناک، قلبمان پاره پاره گشت و گمان بردیم آن حضرت علیه السلام در اثر واقعه ناگواری که بر او نازل شده، ذکر خدا می‌گوید. گفتیم: ای بهترین انسان‌ها! خداوند چشمانت را گریان نکند، چه حادثه‌ای چشمانت را اشکبار و اشکان تو را ریزان نموده است و آن چه چیزی است که تو را این چنین به سوگواری نشانده است؟! روایت کرده که امام صادق علیه السلام آهی سوزناک کشید که در اثر آن شکمش برآمد و ترسش بیشتر گشت و فرمود: وای بر شما باد، امروز صبح در کتاب جفر نگرستم و آن کتابی است مشتمل بر علم مرگ و مصائب و علم آن چه که بوده و خواهد بود تا روز قیامت، و خداوند آن علم را مخصوص محمد صلی الله علیه و آله، و ائمه پس از او علیهم السلام گردانیده است. در این کتاب زمان ولادت غائب‌مان و غیبت او، کندی و درنگ او، و طول عمر او، و رنج مؤمنان در آن زمان، ظهور شک در دل‌هایشان از طولانی شدن غیبت و ارتداد بسیاری از دین و کندن طناب اسلام از گردن را میدیدیم که خداوند متعال در این خصوص فرمود: «وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ» [و کارنامه هر انسانی را به گردن او بسته‌ایم] و منظور ولایت است و به همین خاطر است که شفقت مرا در بر گرفته و اندوه به من چیره شده است.

* امام صادق علیه السلام که خود حجت خدا هستند در فراق امام دوازدهم و در غم طولانی شدن غیبت او و نگرانی برای شیعیانی که در دوره طولانی غیبت از دین خارج می‌شوند این گونه گریه و ناله سر داده و

می‌فرماید در غم غیبت فرزندانم مهدی آرامش و آسودگی و خیال راحتی ندارم و پیوسته غمگین و ناراحتم. با این وصف وظیفه ما در مورد امام دوازدهم و گریه و ناله و بی‌قراری و دعا در فراق او چیست و چگونه بایستی محبت و همچنین دلتنگی خود را نسبت به آن حجت غائب الهی اظهار کنیم؟

جزء نوزدهم

«إِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ»
اگر بخواهیم معجزه‌ای بزرگ از آسمان بر آنان نازل می‌کنیم که فروتنانه و
بی‌اختیار در برابرش گردن نهند.

| شعراء / ۴ |

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عليه السلام يَقُولُ وَاللَّهِ إِنَّ ذَلِكَ [النِّدَاءَ] فِي كِتَابِ
اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَبَيِّنٌ حَيْثُ يَقُولُ إِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ فَلَا يَبْقَى فِي الْأَرْضِ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ إِلَّا خَضَعَ وَذَلِكَ رَقَبَتُهُ
هَذَا فَيُؤْمِنُ أَهْلُ الْأَرْضِ إِذَا سَمِعُوا الصَّوْتَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَّا إِنْ الْحَقُّ فِي عَلِيِّ بْنِ
أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَشِبَعَتِهِ قَالَ فَإِذَا كَانَ مِنَ الْعَدِ صَعِدَ إِبْلِيسُ فِي الْمَوَاءِ حَتَّى
يَتَوَارَى عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ ثُمَّ يَنَادِي أَلَا إِنَّ الْحَقَّ فِي عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ وَشِبَعَتِهِ
فَإِنَّهُ قَتِلَ مَظْلُومًا فَاطْلُبُوا بِدَمِهِ قَالَ فَ يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ
الثَّابِتِ عَلَى الْحَقِّ وَهُوَ الْبَدَأُ الْأَوَّلُ وَيَزْتَابُ يَوْمَئِذٍ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ *

وَالْمَرْصُ وَاللَّهِ عَدَاوَتُنَا فَعِنْدَ ذَلِكَ يَتَبَرَّءُونَ مِنَّا وَ يَتَنَاولُونَا فَيَقُولُونَ إِنَّ
 الْمُنَادِيَ الْأَوَّلَ سِحْرٌ مِنْ سِحْرِ أَهْلِ هَذَا الْبَيْتِ ثُمَّ تَلَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلَ اللَّهِ
 عَزَّ وَجَلَّ - وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ^۱

امام جعفر صادق عليه السلام فرمود از پدرم شنیدم که می گفت: به خدا قسم این موضوع [صیحه آسمانی] در کتاب خداوند تبارک و تعالی آشکار است، آن جا که می فرماید: «إِنَّ تَشَأْ نُتَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ» بنابراین، در آن روز هر کس که در روی زمین است در برابر آن خضوع می کند و گردنش در برابر آن خم می گردد، و اهالی زمین با شنیدن آن صدا از آسمان، ایمان می آورند. صدایی که می گوید: هان! آگاه باشید که حق با علی بن ابی طالب عليه السلام و شیعیان اوست. فردای آن روز ابلیس به آسمان می رود تا از چشم زمینیان پنهان بماند. سپس ندا می دهد: هان! آگاه باشید که حق با عثمان بن عفان و طرفدارانش هست، چرا که او مظلومانه کشته شد و به خونخواهی او بپردازید. ایشان ادامه دادند و گفتند: سپس خداوند عز و جل، آنان را که با سخنی استوار به حقیقت که همان نخستین است، ایمان آوردند، (برایانشان) پایدار نگه می دارد و کسانی که در آن روز در دلهاشان بیماری وجود دارد، شك می کنند و منظور از بیماری، همان دشمنی با ماست. در آن هنگام از ما بیزاری می جویند و از ما خرده می گیرند و می گویند: همانا منادی اول یکی از جادوهای اهل این خاندان است. سپس ایشان ادامه دادند و این آیه قرآن را تلاوت کردند: «وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ» [و هر گاه نشانه ای ببینند روی بگردانند و گویند سحری دایم است].

* صیحه آسمانی عقیده و باور حق و صحیحی است که به عنوان یکی از نشانه‌ها حتمی ظهور امام زمان عليه السلام در آیات و روایات متعدده بیان شده است. همچنین اهل بیت عليهم السلام فرموده‌اند پیش از شنیده شدن این ندا و صیحه آسمانی ادعای هر مدعی در

بحث مهدویت، دروغین و نادرست است و باید تکذیب شود. در بعضی روایات آمده که این صیحه در روز بیست و سوم ماه مبارک از آسمان شنیده خواهد شد. در شب و روزهای قدر با تضرع و استغاثه از درگاه خدای متعال بخواهیم با قدرت بی‌مانند خویش در این شب‌های قدر امر فرج مولایمان امام زمان علیه السلام را مقدر نموده و آن را امضاء نماید.

جزء بیستم

﴿طسم. تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ. نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَ
فِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ. إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ
أَهْلَهَا شِيْعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُدَّبِحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ
إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ.﴾

طسم. این آیات [باعظمت] کتاب روشنگر است. بخشی از سرگذشت
[مهم] موسی و فرعون را برای [عبرت گرفتن] مردمی که ایمان می‌آورند به حق
و راستی بر تو می‌خوانیم. همانا فرعون [در سرزمین مصر] برتری جویی و سرکشی
کرد و مردمش را گروه گروه ساخت، در حالی که گروهی از آنان را ناتوان و
زبون گرفت، پسرانشان را سر می‌برید، و زنانشان را [برای بیکاری گرفتن] زنده
می‌گذاشت؛ بی تردید او از مفسدان بود.

۱ قصص / الی ۱۴

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: كُنْ لِمَا لَا تَرْجُو أَرْجَى مِنْكَ لِمَا تَرْجُو فَإِنَّ مُوسَى بَنَ
عِمْرَانَ عليه السلام خَرَجَ لِيَقْتَبِسَ لِأَهْلِهِ نَارًا فَرَجَعَ إِلَيْهِمْ وَهُوَ رَسُولٌ نَبِيٌّ فَأَصْلَحَ
اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَمْرَ عَبْدِهِ وَنَبِيِّهِ مُوسَى عليه السلام فِي لَيْلَةٍ وَهَكَذَا يَفْعَلُ
اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِالْقَائِمِ الثَّانِي عَشَرَ مِنَ الْأُمَّةِ عليه السلام يَصْلُحُ لَهُ أَمْرُهُ فِي
لَيْلَةٍ كَمَا أَصْلَحَ أَمْرَ نَبِيِّهِ مُوسَى عليه السلام وَيُخْرِجُهُ مِنَ الْحَيْرَةِ وَالْغَيْبَةِ إِلَى
نُورِ الْفَرَجِ وَالظُّهُورِ.^۱

امام صادق علیه السلام فرمود: به آنچه که به آن امید نداری، امیدوارتر باش از آنچه که به آن امیدوار هستی؛ زیرا موسی بن عمران رفت تا آتشی برای خانواده‌اش بیاورد، لیکن در حالی بازگشت که پیامبر خدا شده بود و خدای متعال در یک شب امر بنده و نبی خود موسی علیه السلام را اصلاح فرمود و همین کار را با حضرت قائم علیه السلام یعنی امام دوازدهم خواهد کرد؛ یعنی کاروی را در یک شب به سامان خواهد رساند، همان طور که کار موسی را به سامان رساند. خداوند تبارک و تعالی او را از حیرت و غیبت به سوی نور فرج و ظهور خارج می‌کند.

* به آن چه امید نداره، امیدوارتر باش از آنچه به آن امیدوار هستی، امام صادق علیه السلام می‌خواهند به ما بفرمایند ماجرای فرج امام زمان علیه السلام مانند ماجرای نبوت حضرت موسی علیه السلام است، حضرت موسی علیه السلام رفت تا برای خانواده اش آتشی بیاورد، اما به فضل الهی در حالی بازگشت که نبی الله بود، شما شیعیان نیز اگر از خدای متعال بخواهید، امیدتان فقط به خدا باشد، از غیر خدا مایوس شوید و با توجه قلبی، اصرار، الحاح و جدیت همراه با توبه و گریه به ویژه در شب‌های قدر از خدای متعال نزول رحمت و واسعه‌اش یعنی ظهور و فرج را طلب کنید، خدای متعال شما را دست خالی بر نمی‌گرداند.

آزمون چهارم

جزء شانزدهم

مراد از «مَنْ اهْتَدَى» در آیه: «فَسْتَغْلَمُونَ مِنْ أَصْحَابِ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَ مَنِ

اهْتَدَى» چه کسانی هستند؟

- الف) اصحاب ائمه پیشین
- ب) ائمه عليهم السلام
- ج) کسانی که از امام زمان عليه السلام اطاعت کنند
- د) کسانی که اعمال صالح انجام دهند

جزء هفدهم

آیه: «أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا» در مورد چه کسی نازل شده است؟

- الف) رسول اکرم صلى الله عليه وآله
- ب) امیرالمؤمنین عليه السلام
- ج) امام حسن عليه السلام
- د) امام زمان عليه السلام

جزء هجدهم

علت حزن و اندوه و گریه امام صادق علیه السلام در ملاقات با سدیر و

جمعی از شیعیان چه بود؟

□ الف) طولانی شدن غیبت امام زمان علیه السلام و مرتد شدن عده زیادی

از مؤمنین

□ ب) گناهان شیعیان

□ ج) ظلم‌های منصور دوانیقی

□ د) کوتاهی شیعیان در ادای حقوق اهل بیت علیهم السلام

جزء نوزدهم

مراد از آیه: «إِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ»

کدام گزینه است:

□ الف) عذاب الهی

□ ب) قیامت

□ ج) صیحه آسمانی

□ د) صور اسرافیل

جزء بیستم

۲۵. این حدیث از کدام امام نقل شده است؟

خدای متعال در یک شب امر بنده و نبی خود موسی علیه السلام را اصلاح

فرمود و همین کار را با امام دوازدهم خواهد کرد.

□ الف) امام کاظم علیه السلام

□ ب) امام صادق علیه السلام

□ ج) امام حسین علیه السلام

□ د) امام جواد علیه السلام

جزء بیست و یکم

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ. وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ. قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ. فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَانْتَظَرِ إِنَّهُمْ مُنْتَظَرُونَ﴾

آیا ندانسته‌اند که ما آب را به سوی زمین بی گیاه می‌رانیم و به وسیله آن زراعتی را بیرون می‌آوریم که دام‌هایشان و خودشان از آن می‌خورند؟ پس آیا [اتار رحمت خدا را] نمی‌بینند؟ و [مشرکان از روی مسخره به مؤمنان] می‌گویند: اگر راست می‌گویید این فتح و پیروزی [که به خود وعده می‌دهید] کی خواهد بود؟ بگو: در روز فتح و پیروزی [حتمی مؤمنان،] کسانی که کفر ورزیده‌اند، نه ایمان آوردنشان سودشان دهد و نه به آنان مهلت داده می‌شود؛ بنابراین از آنان روی برگردان و منتظر [رسیدن پیروزی] باش که آنان هم [به گمان خود] منتظرند که بر شما پیروز شوند.

| سجده / ۲۷ |

ابن دَرَّاج قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ قَالَ يَوْمَ الْفَتْحِ يَوْمَ تَفْتَحُ الدُّنْيَا عَلَى الْقَائِمِ لَا يَنْفَعُ أَحَدًا تَقَرَّبَ بِالْإِيمَانِ مَا لَمْ يَكُنْ قَبْلَ ذَلِكَ مُؤْمِنًا وَبِهَذَا الْفَتْحِ مُوقِنًا فَذَلِكَ الَّذِي يَنْفَعُهُ إِيمَانُهُ وَ يَعْظُمُ عِنْدَ اللَّهِ قَدْرُهُ وَ شَأْنُهُ وَ تَزْحَرَفُ لَهُ يَوْمَ الْبَعْثِ جَنَاتُهُ وَ تَحْجُبُ عَنْهُ فِيهِ نِيرَانُهُ^۱.

^۱ تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص: ۴۳۸

امام صادق علیه السلام پیرامون تفسیر آیه «قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ» فرمود: یوم الفتح (روز فتح و پیروزی) روزی است که دنیا برای ظهور حضرت قائم علیه السلام مهیا می‌شود و تقرب جستن به ایمان، تنها برای کسی سودمند است که پیش از آن هنگام مؤمن باشد و به آن فتح و پیروزی یقین داشته باشد. پس تنها مؤمن است که ایمانش برای او سودمند است و نزد خداوند قدر و منزلت والایی دارد و در روز قیامت و بعث (روز برانگیخته شدن انسان از قبر)، باغ‌های بهشتی او، به خاطر او آراسته و مزین می‌شود و آتش جهنم خداوند از او پرده درمی‌کشد.

* خدای متعال به مؤمنین و منتظرین امام زمان علیه السلام وعده فتح و پیروزی می‌دهد. در روز ظهور قدر و منزلت والای مؤمنین و منتظرین حقیقی آشکار شده و در روز قیامت هم باغ‌های بهشتی برای ایشان مزین و آراسته می‌شود و از عذاب و شعله جهنم در امان هستند. بایسته‌است که آداب ایمان و انتظار را آموخته و خود را به آن‌ها مزین کنیم تا در روز فتح و ظهور در درگاه خدای متعال و رسول خدا و اهل بیت علیهم السلام سربلند باشیم.

جزء بیست و دوم

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَأُخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ. وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاطُوسُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ. وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ. وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّبِينٍ﴾

و اگر ببینی [مشرکان] زمانی که [در قیامت] ترسان و وحشت زده می شوند و [برای آنان] توانایی [گریز از عذاب] نیست، و از جایی نزدیک [که موقف قیامت است] بازداشت می شوند. و [در آن موقعیت بسیار سخت] می گویند: به حق ایمان آوردیم، کجا و چگونه می توانند از فاصله بسیار دور [که فاصله قیامت تا دنیاست] به آن ایمان دسترسی پیدا کنند! [زیرا فرصت از دستشان رفته است] و پیش از این در دنیا به حق کافر شدند، و ناآگاهانه و دور از معرفت و علم، سخن پراکنی می کردند و [در نتیجه] میان آنان و همه خواسته هایشان [به وسیله مرگ] جدایی انداخته شد، همان گونه که پیش از این با هم کیشانشان رفتار شد؛ زیرا آنان همواره [نسبت به حق] در تردیدی سخت بودند.

| سبا / ۵۱ الی ۵۴ |

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَ اللَّهُ لَكَأَيِّ أَنْظُرُ إِلَى الْقَائِمِ عليه السلام وَ قَدْ أَسْنَدَ ظَهْرَهُ إِلَى الْحَجَرِ ثُمَّ يَنْشُدُ اللَّهَ حَقَّهُ ثُمَّ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ يُحَاجِّبِي فِي اللَّهِ فَأَنَا أَوْلَىٰ بِاللَّهِ، أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ يُحَاجِّبِي فِي آدَمَ فَأَنَا أَوْلَىٰ بِآدَمَ، أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ يُحَاجِّبِي فِي نُوحٍ فَأَنَا أَوْلَىٰ بِنُوحٍ، أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ يُحَاجِّبِي فِي إِبْرَاهِيمَ فَأَنَا أَوْلَىٰ بِإِبْرَاهِيمَ، أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ يُحَاجِّبِي فِي مُوسَىٰ فَأَنَا أَوْلَىٰ بِمُوسَىٰ، أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ يُحَاجِّبِي

فِي عَيْسَى فَأَنَا أَوْلَىٰ بِعَيْسَى، أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي مُحَمَّدٍ فَأَنَا أَوْلَىٰ بِمُحَمَّدٍ ص، أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ يُحَاجِّبُنِي فِي كِتَابِ اللَّهِ فَأَنَا أَوْلَىٰ بِكِتَابِ اللَّهِ، ثُمَّ يَنْتَهِي إِلَى الْمَقَامِ فَيَصَلِّي رُكْعَتَيْنِ وَيَنْشُدُ اللَّهَ حَقَّهُ، ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع: هُوَ وَاللَّهُ الْمُضْطَرُّ فِي كِتَابِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ- وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ» فَيَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُبَايِعُهُ جَبْرِئِيلَ ثُمَّ الثَّلَاثُمِائَةِ وَالثَّلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا- فَسَنَ كَانَ ابْتِغَاءً بِالْمَسِيرِ وَاقَاهُ- وَ مَنْ لَمْ يُبْتَلْ بِالْمَسِيرِ فَقَدَ عَن فِرَاشِهِ- وَ هُوَ قَوْلُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ هُمْ الْمُتَّفِقُونَ عَن فُرُشِهِمْ- وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ: «فَاسْتَبِقُوا الخَيْرَاتِ- أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا» قَالَ: الخَيْرَاتُ الْوَلَايَةُ!.

امام باقر علیه السلام فرمود: به خداوند سوگند! گوئی که حضرت قائم علیه السلام را جلوی چشمان خود می بینم که به حجرالاسود تکیه داده است. سپس خداوند را به حق خود سوگند می دهد و سپس می فرماید: ای مردم! هرکسی که با من درباره خداوند اقامه حجت کند، من شایسته ترین فرد نسبت به خداوند هستم. ای مردم! هرکس که با من درباره آدم علیه السلام حاجه (اقامه حجت) کند، من شایسته ترین فرد نسبت به آدم علیه السلام هستم. ای مردم! هرکس که با من درباره نوح علیه السلام حاجه کند، من شایسته ترین فرد نسبت به نوح علیه السلام هستم. ای مردم! هرکس که با من درباره ابراهیم علیه السلام حاجه کند، من شایسته ترین فرد نسبت به ابراهیم علیه السلام هستم. ای مردم! هرکس که با من درباره موسی علیه السلام حاجه کند، من شایسته ترین فرد نسبت به موسی علیه السلام هستم. ای مردم! هرکس که با من درباره عیسی علیه السلام حاجه کند، من شایسته ترین فرد نسبت به عیسی علیه السلام هستم. ای مردم! هرکس که با من درباره رسول خدا صلی الله علیه و آله حاجه کند، من شایسته ترین فرد نسبت به رسول الله صلی الله علیه و آله هستم. ای مردم! هرکس که با من درباره کتاب خدا حاجه کند، من شایسته ترین فرد نسبت به کتاب خدا هستم. سپس حضرت قائم علیه السلام می رود و دو رکعت نماز

۱ تفسیر قمی، ج ۲، ص: ۲۰۵

می‌گزارد و خداوند را به حَقْس سَوگند می‌دهد. سپس امام باقر علیه السلام فرمود: به خداوند سَوگند! منظور از مَضْطَرُّ (به تنگ آمده) در کتاب خداوند آیه «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاَ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ» [یا (کیست) آن کس که درمانده را چون وی را بخواند اجابت می‌کند و گرفتاری را برطرف می‌گرداند و شما را جانشینان این زمین قرار می‌دهد] او (حضرت قائم علیه السلام) می‌باشد. پس اولین کسی که با او بیعت می‌کند، جبرئیل است. سپس سیصد و سیزده مرد که یاران او می‌باشند با او بیعت می‌کنند و هر کس که در مسیر او به او برمی‌خورد، به او ملحق می‌شود و هر کس که در مسیر او به او برمی‌خورد، از بستر خود ناپدید می‌شود و منظور از سخن امیر المؤمنین علیه السلام که فرمود: آن‌ها از بستر خود ناپدید می‌شوند، همین افراد هستند و منظور از آیه «فَاسْتَيْقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا» [وی روی خود را به آن (سوی) می‌گرداند پس در کارهای نیک بر یکدیگر پیشی بگیرید. هر کجا که باشید خداوند همگی شما را (به سوی خود باز) می‌آورد] نیز همین است و مقصود از خیرات در آیه، ولایت می‌باشد.

* طبق این بیان امروز عصاره و چکیده تمامی انبیاء و اولیاء الهی و همچنین آئینه تمام نماه رسول خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت گرامی ایشان، وجود مقدس امام دوازدهم حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه است. اوست که در این دوره غیبت از شدت ابتلائات و مصائبش، مضطر شده و نهایتاً با حال اضطرار و استغاثه و تضرع به درگاه خدای متعال دعا می‌کند و خدای متعال فرج او را می‌رساند و اصحابش را در کنارش و در کنار خانه خدا جمع می‌کند و به او اذن قیام و برپائی دین و قرآن و عدالت و امنیت را می‌دهد. حال بایسته این است ما نیز در آستانه شب تکرار نشدنی قدر که تقدیرات تمامی مردم و حتی تقدیرات وجود مقدس امام زمان علیه السلام در این شب رقم می‌خورد، فرصت را غنیمت شمرده و با حال توبه و گریه و تضرع و استغاثه هم نوا با وجود مقدس امام عصر عجل الله تعالی فرجه، از همه مصائب و سختی‌ها و ابتلائات همچنین از زیاده دشمنان و کمبود دوستان

و یاران حقیقی به درگاه خدای حاکم قادر شکایت برده و ظهور و
فرج را از درگاه خدای متعال طلب کنیم؛ اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ فَقَدْ
نَبِينَا صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ غَيْبَتَهُ وَلِينَا وَ كَثْرَةَ عَدُوِّنَا وَ قِلَّةَ عَدَدِنَا وَ شِدَّةَ
الْفِتَنِ بِنَا وَ تَظَاهَرَ الزَّمَانِ عَلَيْنَا... .

جزء بیست و سوم

﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾

قَالَ فَاحْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾

[ابلیس] گفت: من از او [حضرت آدم] بهترم، مرا از آتش آفریدی و او را از گل ساخته ای. خدا گفت: از آن [جایگاه یعنی بهشت] بیرون رو که بی تردید تو رانده شده ای.

| ص / ۷۶ و ۷۷ |

سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ عليه السلام يَقُولُ مَعْنَى الرَّجِيمِ أَنَّهُ مَرْجُومٌ بِاللَّعْنِ مَطْرُودٌ مِنْ مَوَاضِعِ الْخَيْرِ لَا يَذْكُرُهُ مُؤْمِنٌ إِلَّا لَعْنَهُ وَإِنْ فِي عِلْمِ اللَّهِ السَّابِقِ أَنَّهُ إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ عليه السلام لَا يَبْقَى مُؤْمِنٌ فِي زَمَانِهِ إِلَّا رَجَمَهُ بِالْحِجَارَةِ كَمَا كَانَ قَبْلَ ذَلِكَ مَرْجُوماً بِاللَّعْنِ!

امام حسن عسکری عليه السلام فرمود: معنای «الرَّجِيم» این است که شیطان با لعنت رانده شد و از جایگاه‌های نیکی دور شد و هیچ مؤمنی از او یاد نکند جز این که او را لعنت گوید. در علم پیشین خداوند رقم خورده است که چون حضرت قائم عليه السلام قیام کند، هیچ مؤمنی در زمان او نخواهد بود جز این که شیطان را با سنگ براند، همان گونه که پیش از آن با لعنت رانده شده است.

* ذکر و یاد حجت‌هاے الهی همانند ذکر و یاد خداے متعال انسان را غفلت و گناه و عصیان باز می‌دارد. مهم‌ترین مأموریت شیطان این است که مؤمنان و منتظران امام زمان عجل الله فرجه را از ذکر و یاد آن حضرت غافل کند. بایستی از خداے متعال و ولی دوران و امام حیّ زمان عجل الله فرجه درخواست کنیم به ما توفیق ذکر و یاد خویش را عنایت کند، چرا که عطر ذکر و یاد آن جناب انسان را از وادے غفلت به وادے ذکر و توجه و هوشیارے و نهایتاً ارتباط قلبی با امام عصر عجل الله فرجه و خداے متعال رهنمون می‌شود.

جزء بیست و چهارم

﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾

و زمین به نور پروردگارش روشن گردد، و کارنامه [اعمال در میان] نهاده شود، و پیامبران و شاهدان را بیاورند، و میانشان به حق داوری گردد، و مورد ستم قرار نگیرند.

| زمر / ۶۹ |

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ قَائِمَنَا إِذَا قَامَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَاسْتَعْنَى الْعِبَادُ عَنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ وَ ذَهَبَتِ الظُّلْمَةُ وَ يُعَمَّرُ الرَّجُلُ فِي مُلْكِهِ... وَ تُظْهِرُ الْأَرْضُ كُنُوزَهَا حَتَّى يَرَاهَا النَّاسُ عَلَى وَجْهَيْهَا وَ يَطْلُبُ الرَّجُلُ مِنْكُمْ مَنْ يَصِلُهُ بِمَالِهِ وَ يَأْخُذُ مِنْهُ زَكَاتَهُ فَلَا يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُ مِنْهُ ذَلِكَ اسْتَعْنَى النَّاسُ بِمَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ.

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ می فرماید هنگامی که قائم ما ظهور فرماید زمین از نور پروردگارش منور گردد چنانچه مردم از روشنی خورشید بی نیاز گردند و تاریکی نابود شود و در سلطنت آن حضرت مردم عمر طولانی پیدا می کنند و گنج های نهانی زمین آشکار گردند و مردم آن ها را به چشم خود ببینند و در آن روزگار به قدری مردم بی نیاز شوند که اگر کسی بگردد تا شخصی را بدست آورد که به او کمک نماید یا زکات بدهد موفق نمی شود و مردم بر اثر نعمتی که خدا به آن ها ارزانی داشته از همه چیز بی نیازند.

* در فرمایشات اهل بیت علیهم السلام دنیایه شگفت انگیز ظهور امام زمان علیه السلام به خوبی ترسیم شده است، دنیایی که در آن مردم بی نیاز شده و خدای متعال به آن‌ها عمر طولانی عطا می‌کند، زمین گنجینه‌ها را خود را خارج می‌کند و مردم طوری بی نیاز می‌شوند که فرد ثروتمند به دنبال فردی نیازمند می‌گردد تا مالی به او بدهد اما چنین کسی را نمی‌یابد، همه جای زمین در اثر بارش‌ها سودمند فراوان سرسبز شده، امنیت به حدی فراگیر می‌شود که یک زن به تنهایی و با ثروت فراوانی که همراهش هست از شرق عالم به غرب آن سفر می‌کند و کسی متعرض او نمی‌شود، به عنایت امام زمان علیه السلام عقل و خرد و علم و دانش افراد رشد چشمگیری می‌کند، عدالت و امنیت و سلامت در همه آفاق منتشر می‌شود و خدای متعال به درستی عبادت می‌شود. روشن است که برای رسیدن به چنین دنیایه شگفت انگیزه همه ما بایستی از صمیم قلب دعا کنیم، روزه که در آن روز همه مردم از چنگال فقر و بیماری و جنگ و جهل رها می‌شوند، روزه رهایی.

جزء بیست و پنجم

«هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ»
آیا جزاین منتظاری دارند که ناگاه قیامت در رسد در حالی که هوشیار نیستند؟

| زخرف / ۶۶ |

عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً؛ قَالَ هِيَ سَاعَةُ الْقَائِمِ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً. ^۱
زراره بن اعین روایت می کند که: از امام صادق ع در باره آیه «هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً» سؤال کردم: امام فرمود: منظور از آن قیام حضرت قائم ع است که ناگهانی فرا خواهد می رسد.

* طبق باور همه ادیان الهی خدای متعال، پروردگار است عالم، قادر و توانا. او بر هر کاره قدرت دارد. از این رو هر لحظه اراده کند می تواند امور را طبق اراده خود تغییر دهد. در مورد تعجیل در فرج حضرت ولی عصر ع هم ماجرا همین گونه است، اگر مانند اقوام پیشین که ذکر آن ها در قرآن کریم آمده، از جمله قوم حضرت یونس،

قوم حضرت ادريس و قوم بنی اسرائيل که همه مردم به درگاه خداے متعال رفته و يكدل و يكدل و يك صدا نجات و فرج خود را درخواست نمودند، ما نیز يكدل و يكدل عاجزانه از درگاه خداے ارحم الراحمين نجات و فرج را طلب كنيم، خداے قادر و توانا می تواند به صورت ناگهانی و بدون مقدمه در كمترین زمان فرج حضرت مهدے عج را مقدر كند.

آزمون پنجم

جزء بیست و یکم

امام صادق علیه السلام پیرامون تفسیر آیه «قل يوم الفتح لا ينفع الذين كفروا

ایمانهم ولا هم ينظرون»، «يوم الفتح» را به چه معنایی تفسیر کردند؟

- الف) روز قیامت؛
- ب) مهیا شدن دنیا برای ظهور امام عصر علیه السلام؛
- ج) روز پیروزی مؤمنین بر مشرکین؛
- د) عالم برزخ.

جزء بیست و دوم

طبق فرمایش امام باقر علیه السلام اولین کسی که با امام زمان علیه السلام بیعت

می‌کند چه کسی است؟

- الف) حضرت عیسی علیه السلام؛
- ب) حضرت ابراهیم علیه السلام؛
- ج) جبرئیل؛
- د) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله.

جزء بیست و سوم

طبق فرمودهٔ امام حسن عسکری علیه السلام، در علم پیشین خداوند رقم خورده است که چون حضرت قائم علیه السلام قیام کند، هیچ مؤمنی در زمان او نخواهد بود جز این که شیطان را با ..... براند، همان گونه که پیش از آن با ..... رانده شده است.

- الف) لعنت/سنگ؛
- ب) صلوات/لعنت؛
- ج) لعنت/صلوات؛
- د) سنگ/لعنت.

جزء بیست و چهارم

طبق فرمودهٔ امام صادق علیه السلام، شگفتی‌های دوران ظهور امام عصر علیه السلام چیست؟

- الف) طولانی شدن عمر مردم؛
- ب) آشکار شدن تمامی گنج‌های نهان زمین؛
- ج) نبود نیازمند و فقیر در روی کره زمین؛
- د) همهٔ موارد.

جزء بیست و پنجم

طبق فرمودهٔ امام صادق علیه السلام، مراد از آیهٔ «هل ينظرون الا الساعة ان تأتيهم بغتة وهم لا يشعرون؛ آیا جز این انتظاری دارند که ناگاه قیامت در رسد درحالی که هوشیار نیستند؟» چیست؟

- الف) پایان ناگهانی جهان؛
- ب) مرگ‌های ناگهانی مردم؛
- ج) قیام ناگهانی امام عصر علیه السلام؛
- د) گزینه‌های الف و ب.

جزء بیست و ششم

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾

اوست کسی که پیامبر خود را به [قصد] هدایت با آیین درست روانه ساخت تا
آن را بر تمام ادیان پیروز گرداند و گواه بودن خدا کفایت می کند.

۱ / فتح / ۲۸

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ
وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ فَقَالَ وَ اللَّهُ مَا
نَزَلَ تَأْوِيلُهَا بَعْدُ وَ لَا يَنْزِلُ تَأْوِيلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجَ الْقَائِمُ ع فَإِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ ع
لَمْ يَبْقَ كَافِرٌ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَ لَا مُشْرِكٌ بِالْإِمَامِ إِلَّا كَرِهَ خُرُوجَهُ حَتَّىٰ أَنْ لَوْ
كَانَ كَافِرًا أَوْ مُشْرِكًا فِي بَطْنِ صَخْرَةٍ لَقَالَتْ يَا مُؤْمِنُ فِي بَطْنِي كَافِرٌ
فَاكْسِرْنِي وَ اقْتُلْنِي^۱.

امام صادق عليه السلام درباره‌ی آیه «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ» فرمود: به خدا سوگند تاویل آن هنوز نازل
نشده و تاویل آن نازل نخواهد شد تا اینکه قائم عليه السلام خروج کند، پس چون قائم عليه السلام
خروج نماید هیچ کافر به خدای عظیم، و هیچ مشرک به امامت باقی نماند مگر

اینکه خروج او را اکراه دارد، تا اینکه اگر کافر یا مشرکی در دل سنگی باشد، آن سنگ (به زبان آمده) خواهد گفت: ای مؤمن درون من کافری است، مرا بشکن و او را بکش.

* وعده‌هایی که خدای متعال می‌دهد همه انجام شدنی است. در این آیه خدای متعال وعده می‌دهد که دینی که رسول خدا ﷺ آورده است و در روز غدیر و با ولایت امیرالمؤمنین و امامان پس از ایشان ﷺ آن دین کامل شده، به دست آخرین امام در همه آفاق منتشر شده و ندای اشهد أن علیاً ولی الله عالمگیر خواهد شد و پیروان همه ادیان از حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه استقبال نموده و تابع آن حضرت خواهند شد.

جزء بیست و هفتم

﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

بدانید که خدا زمین را پس از مردگی اش زنده می کند همانا ما نشانه ها ای ربوبیت و قدرت خود را برای شما بیان کردیم تا ببیندیشید.

حدید / ۱۷

سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ع يَقُولُ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ الَّتِي فِي سُورَةِ الْحَدِيدِ «وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ» فِي أَهْلِ زَمَانِ الْغَيْبَةِ ثُمَّ قَالَ عَزَّ وَجَلَّ - أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ وَ قَالَ إِمْنَا الْأَمَدُ أَمَدُ الْغَيْبَةِ!

امام باقر ع فرمود: این آیه که در سوره حدید است: «وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ» [و مانند کسانی نباشید که از پیش به آن ها کتاب داده شد و عمر و انتظار بر ایشان به درازا کشید، و سخت دل شدند و بسیاری از آن ها فاسق بودند] درباره مردم زمان غیبت نازل شده است. سپس خداوند عز و جل فرمود:

«اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ جُحِّي الْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ» [بدانید که خدا زمین را پس از مرگش زنده می‌گرداند. به راستی آیات [خود] را برای شما روشن گردانیده‌ایم، باشد که بیندیشید] و فرمود: قطعاً منظور از آن مدت زمان [که بر آن‌ها طولانی به نظر رسید]، مدت زمان غیبت است.

* در این آیه خدای متعال مومنان را هشدار می‌دهد که در امت‌های پیشین عده‌ای بودند که در اثر طولانی شدن غیبت حجت‌شان، قلب‌های آن‌ها سخت شده و از دایره ایمان خارج شدند. دوران غیبت امام زمان عجل الله فرجه نیز دوران امتحان و آزمون قلب‌هاست و پیروز این امتحان کسانی‌اند که بر باورها صحیح مکتب اهل بیت عجل الله فرجه پایدار مانده و با توسل دائمی و روزانه و ارتباط قلبی مستمر با حجت‌الهی زمان حضرت ولی عصر عجل الله فرجه قلب و روح خود را نورانی و با ایمان نگاه دارند.

جزء بیست و هشتم

﴿يُرِيدُونَ لِيُظْفِقُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُنِمُّ نُورِهِ

وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

می خواهند نور خدا را با دهان خود خاموش کنند و حال آنکه خدا - گر چه کافران را ناخوش افتد - نور خود را کامل خواهد گردانید.

| صف / ۸ |

عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى - يُرِيدُونَ لِيُظْفِقُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ قَالَ يُرِيدُونَ لِيُظْفِقُوا وَلايَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بِأَفْوَاهِهِمْ قُلْتُ قَوْلُهُ تَعَالَى وَاللَّهُ مُنِمُّ نُورِهِ قَالَ يَقُولُ وَاللَّهُ مُنِمُّ الإِمَامَةِ وَ الإِمَامَةُ هِيَ النُّور... ثم قَالَ يَقُولُ اللَّهُ وَاللَّهُ مُنِمُّ نُورِهِ وَلايَةَ الْقَائِمِ^۱.

محمد بن فضیل گوید از حضرت امام کاظم عليه السلام راجع به قول خدای تعالی «می خواهند نور خدا را خاموش کنند» پرسیدم، فرمود: یعنی می خواهند ولایت امیرالمؤمنین عليه السلام را خاموش کنند، گفتم سپس خدای تعالی فرماید: «و خدا کامل کننده نور خویش است»، فرمود: یعنی خدا کامل کننده امامت [امامان] است و امامت نور است... سپس فرمود خدا می فرماید: «خداوند متعال نورش را کامل می کند» منظور با ولایت قائم عليه السلام است.

* در طول تاریخ و همواره دشمنان حق و حقیقت تلاش نموده‌اند با قتل و تهدید و دشمنی با حجت‌ها، الهی نور هدایت را خاموش کنند، اما خدای متعال نور ولایت امیرالمؤمنین و اولاد طاهرینش را روشن نگاه خواهد داشت و با نور امامت امام دوازدهم عجل الله تعالی فرجه الشریح هدایت خویش را کامل و تمام خواهد نمود. امام زمان علیه السلام همان نوره است که به محضرش عرض می‌کنیم: سلام بر تو ای نور خدا که تمامی هدایت شونده‌گان به نور تو هدایت می‌شوند. او همان نوره است که ولی دوران و حجت‌حی‌زمان و نور الله حقیقی و کشتی نجات امت است، او دوازدهمین و آخرین خورشید آسمان هدایت است. از خدای متعال می‌خواهیم اسباب تقرب ما به او و افزایش معرفت و محبتش را در قلب ما فراهم آورد.

«فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ. فَذَلِكَ يَوْمٌ لَّيْسَ يَوْمٌ عَسِيرٌ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ»
پس زمانی که در صور دمیده شود. آن روز، روز بسیار سختی است. بر کافران آسان نیست.

۱ مدثر / ۸ الی ۱۰

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ؛ قَالَ النَّاقُورُ هُوَ النَّدَاءُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَّا إِنْ وَلِيَكُمْ فَلَانٌ بَنَ فَلَانٍ الْقَائِمَ بِالْحَقِّ يُنَادِي بِهِ جَبْرَائِيلُ فِي ثَلَاثِ سَاعَاتٍ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ فَذَلِكَ يَوْمٌ لَّيْسَ يَوْمٌ عَسِيرٌ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ يَعْنِي بِالْكَافِرِينَ الْمُرْجَمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَبِوَلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ^۱

امام محمد باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: در آیه: «فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ»، «ناقور» ندایی از آسمان است که می گوید: ولی شما خداوند است و فلانی فرزند فلانی که قائم به حق است. جبرئیل در آن روز، در سه ساعت آن ندا را تکرار می کند و آن روز، روزی دشوار است که بر کافران آسان نیست. منظور از کافران، مرجئه [یعنی کسانی] هستند که به نعمت های خداوند و ولایت علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَامُ کفر ورزیدند.

۱ تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة، ص: ۷۰۸

* یکی از نشانه‌هاے حتمی ظهور امام زمان علیه السلام نداء و صیحه آسمانی است. در روایات متعدده بیان شده که در همان روزے که نداء آسمانی توسط جبرئیل بر حقانیت امیرالمؤمنین و امام زمان علیه السلام بلند می‌شود، ابلیس نیز ندائی بر حقانیت دشمنان اهل بیت علیهم السلام می‌زند، و در این روز تنها عده‌اے پیرو نداءے حق خواهند شد که باورهاے صحیح دینی و نشانه‌ها را از قرآن و روایات آموخته باشند.

جزء سی ام

﴿وَالْعَصْرِ. إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ. إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ.﴾

سوگند به عصر و زمان، بی تردید انسان در زیان کاری بزرگی است؛ مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند و یکدیگر را به حق توصیه نموده و به شکیبایی سفارش کرده‌اند.

| عصر ۱/ الی ۳ |

الْمُفَضَّلُ بْنُ عُمَرَ قَالَ: سَأَلْتُ الصَّادِقَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ؛ قَالَ عليه السلام الْعَصْرُ عَصْرُ خُرُوجِ
الْقَائِمِ عليه السلام إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ يَعْنِي أَعْدَاءَنَا إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا يَعْنِي بآيَاتِنَا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَعْنِي بِمُؤَاَسَاةِ الْإِخْوَانِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ يَعْنِي بِالْإِمَامَةِ وَ
تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ يَعْنِي فِي الْفِتْرَةِ^۱.

مفضل بن عمر گفت: از حضرت امام جعفر صادق عليه السلام درباره کلام خداوند تعالى:
﴿وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ پرسیدم و ایشان فرمود: عصر، عصر قیام حضرت
قائم عليه السلام است. «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ» انسان در زیان است یعنی دشمنان ما.
﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ مگر کسانی که به نشانه‌های ما [امامان عليهم السلام] ایمان آورده‌اند.
﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ یعنی با دلتوازی از برادران مؤمن اعمال صالح انجام داده‌اند.

«وَتَوَاصُوا بِالحَقِّ» یعنی یکدیگر را به امامت اهل بیت توصیه نموده‌اند. «وَتَوَاصُوا بِالصَّبْرِ» یعنی یکدیگر را به صبر در دوران غیبت توصیه کرده‌اند.

* قرآن کریم می‌فرماید صراط مستقیم و تنها راه نجات شناخت صحیح، باور و تمسک به ذیل ولایت امام دوازدهم حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَام رُوحِ البَشَرِ است. آنان که راهی غیر از این طی کنند زیان کرده و از مسیر حق فاصله خواهند گرفت. بیائیم امام حی زمان خویش را به طور صحیح و بر اساس بیانات قرآن و اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام بشناسیم، توجه و رابطه قلبی مستمر و روزانه با او برقرار نموده، به دوستانش خدمت کنیم و برای رسیدن روز ظهورش همه با هم دعا کنیم.

آزمون ششم

جزء بیست و ششم

طبق فرمودهٔ امام کاظم علیه السلام، مراد از «نور» و «مشرکین» در آیهٔ «و الله

متم نوره و لو کره المشرکون» چیست؟

□ الف) ولایت امام عصر/ کسانی که دیگران را در ولایت امیرالمؤمنین

شریک می‌دانند؛

□ ب) هدایت/ اهل جهنم؛

□ ج) امام عصر علیه السلام / شیاطین؛

□ د) خداوند/ بت پرستان.

جزء بیست و هفتم

طبق فرمایش امام باقر علیه السلام، مراد از «مدت زمانی که بر آن‌ها طولانی به نظر

می‌رسد» در آیهٔ «اعلموا أنَّ الله یحیی الارض بعد موتها قد بینا لکم الآیات لعلکم

تعقلون/ بدانید که خدا زمین را پس از مردگی‌اش زنده می‌کند. همانا ما نشانه‌ها

[ی ربوبیت و قدرت خود] را برای شما بیان کردیم تا ببیندیشید» چیست؟

□ الف) قیامت؛

□ ب) عالم برزخ؛

□ ج) زمان غیبت؛

□ د) هیچ کدام.

جزه بیست و هشتم

طبق آیه «یریدون لیطفوا نور الله بأفواههم و الله متم نوره و لو کره

الکافرون» خداوند چگونه «نور خود» را کامل می‌کند؟

- الف) ولایت امام عصر علیه السلام؛
- ب) رجعت مؤمنین به دنیا؛
- ج) قیام امام حسین علیه السلام در کربلا؛
- د) گزینه‌های ب و ج.

جزه بیست و نهم

نشانه‌های حتمی ظهور کدام‌اند؟

- الف) نداء؛
- ب) مرگ ناگهانی کافرین؛
- ج) صیحه آسمانی؛
- د) گزینه‌های الف و ج.

جزه سی ام

طبق فرموده امام صادق علیه السلام، مراد از «عصر» در آیه «و العصر، ان

الانسان لفی خسر» چیست؟

- الف) روزگاری که می‌گذرد؛
- ب) عصر قیام امام عصر علیه السلام؛
- ج) عصر قیامت؛
- د) عصر برزخ.

احتجاج • بحار الأنوار • تأويل الآيات الظاهرة • تفسير قمي
علل الشرائع • غيبت طوسي • غيبت نعماني • كفاية الأثر
كامل الزيارات • كمال الدين • الكافي • معاني الأخبار

مؤسسه علمی فرهنگی موعود تقلین

بهار قرآن ماه مبارک رمضان بهترین فرصت جهت آشنائی با ولی دوران و حجت حی زمان حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الکریم آن هم در پرتو آیات قرآن کریم است. کتاب حاضر ۳۰ آیه از آیات قرآن در مورد حضرت مهدی علیه السلام را انتخاب نموده و سپس به بیان یکی از احادیث وارد شده از جانب اهل بیت علیهم السلام در تفسیر آیه پرداخته است. در هر روز، جزء قرآن مربوط به آن روز قرائت می شود و سپس آیه ای از همان جزء که در کتاب برگزیده شده و تفسیر آن در مورد امام زمان علیه السلام است خوانده می شود. پس از آن ترجمه آیه و یک حدیث تفسیری برای همان آیه ذکر شده است. همچنین در هر جزء با الهام از آیه و حدیث مربوطه نکته ای جهت استفاده بیشتر و بهتر معارف و حیانی بیان شده است.

طبق بیان مفسران قرآن یعنی اهل بیت علیهم السلام تنها با ظهور اوست که عالم بشریت روی امنیت، آرامش، رفاه، عدالت، سلامتی و دیگر زیبایی ها را خواهد دید. همواره و به صورت ویژه در شب های با عظمت قدر، عاجزانه و همراه با تضرع و استغاثه از درگاه خدای متعال بخواهیم به حرمت آیات قرآن و این ماه مبارک، هر چه زودتر فرج ولی اش امام زمان علیه السلام را برساند.